Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN:
Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag
Telefoon 14519, Postgiro 14574

HOOFDVERTEGENWOORDIGER IN NED.-INDIË:
Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostk.

Opgericht 21 Maart 1900
door Kolonel
G. E. V. L. VAN ZUYLEN

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang"

ADRES VOOR ADVERTENTIËN:
N.V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag
Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD TE VERMELDEN

HET BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER VOORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIË

INHOUD: Ramp-Sumatra. — Centraal Haagsch Comité voor de Padangramp. — De officieele opening het Koloniaal Instituut. — Düsseldorf—Bandoeng door H. F. Tillema. — Platen-Album „Ned.-Indië" — Van Week tot Week. — Persoverzicht uit Nederland. Bladen: I. Uit de Europ. Pers. II. Uit de Ind. Pers. III. Uit de Chin. Pers. — Oost- en West-Litteratuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. Uit den Verren Vreemde. — Ingezonden (De Pygmeeën). — Berichten der Afdeelingen: I. Amsterdam. II. 's-Gravenhage, III. Nijmegen. — Mededeelingen: I. Van het Dag. Bestuur. II. Van het Informatie-Bureau. — Mutatiestaat van 6 tot 13 Oct.

CONTRIBUTIE ad f 5.- 's jaars minimum, voor het lidmaatschap dezer vereeniging. Voor hen die zich in het tijdvak van 1 October tot ultimo December opgeven tot en met ultimo 1927. Zij ontvangen het „Kol. Weekblad" dus gedurende het laatste kwartaal van dit jaar.

Ramp-Sumatra.

Ontvangen t/m 10 October.

Saldo	f 1572.—
Publ. Kr. de Gl. A'dam (per giro)	„ 2.50
Totaal	f 1574.50

Centraal Haagsch Comité voor de Padangramp.

De liefdadigheidsavond in de Twee Steden.

In het Restaurant de Twee Steden, Buitenhof, alhier, had Zaterdag 9 dezer de aangekondigde weldadigheidsvoorstelling plaats ten bate der slachtoffers van de aardbevingen ter Sum. Westkust op 28 Juni en volgende dagen.

De onder-voorzitter der Vereeniging „Oost en West”, de heer F. van Peski, opende de voorstelling met een toepasselijke rede, waarna een afwisselend programma, muziek, declamatie, enz. aanving.

De zaal was goed gevuld, de stemming geanimeerd. De avond werd besloten met een bal.

De financieele uitkomst zal later bekend gemaakt worden.

De officieele opening van het Koloniaal Instituut.

Zooals ongetwijfeld aan alle lezers van het Kol. Weekblad bekend is, is Zaterdag, den 9en October, het indrukwekkende gebouw van de Kon. vereeniging het Koloniaal Instituut te Amsterdam, waarvan omstreeks twaalf jaar geleden de eerste steen werd gelegd, op plechtige wijze geopend door H. M. de Koningin, in tegenwoordigheid van een groot gezelschap van vooraanstaande personen: hoogwaardigheidsbekleeders, vertegenwoordigers van Indische vereenigingen en wetenschappelijke instellingen en anderen, wien het voorrecht te beurt viel getuigen te zijn van deze historische gebeurtenis.

Overtuigd dat onze lezers met volle belangstelling kennis hebben genomen van de meer of minder uitgebreide artikelen, welke de dagbladen dezer dagen schreven naar aanleiding dier inwijding, [1]) zouden we slechts in herhalingen treden door opnieuw de aandacht er voor te vragen. Om die reden bepalen we er ons toe om, ongetwijfeld mede namens de vereeniging Oost en West — welke tot onze groote voldoening en blijdschap door den Minister van Koloniën Dr. Koningsberger, met eere werd genoemd in zijne bij de opening gehouden redevoering — aan allen, die tot de totstandkoming van het Koloniaal Instituut, de grootsche instelling waarop Nederland als koloniseerende mogendheid trotsch mag zijn, het hunne hebben bijgedragen, onzen hartelijken gelukwensch aan te bieden. Een gelukwensch, welke ook hen geldt onder wier bekwame en beproefde leiding het Instituut eerst nu zijn volle kracht zal kunnen ontplooien.

H. M. de Koningin eindigde Haar toespraak met de volgende woorden: „Moge het Koloniaal Instituut tot in lengte van dagen tegenover landzaat en vreemdeling blijven getuigen, dat deze landen en de groote gewesten van overzee, hoezeer door wijde wateren gescheiden, in voor- en tegenspoed, in werken en streven, één zijn en blijven.”

Dat deze wenschen van Hare Majesteit in vervulling mogen gaan hopen ongetwijfeld allen, die naast en met het Koloniaal Instituut streven naar een blijvenden hechten band tusschen Oost- en West-Indië en Nederland.

---

[1]) In het bijzonder zij de aandacht gevestigd op de geïllustreerde reeks beschouwingen in de *Telegraaf* van 9 Oct., waarvan in boekvorm een overdruk verscheen, getiteld: „Het Koloniaal Instituut. Artikelen en beschouwingen ter gelegenheid van de officieele opening door H. M. de Koningin, geschreven door Zijne Exc. Dr. J. C. Koningsberger, Prof. Dr. L. Ph. le Cosquino de Bussy, Prof. J. C. van Eerde, Prof. Dr. J. J. van Loghem, Ir. W. L. Utermark en J. F. L. de Balbian Verster.”

Düsseldorf—Bandoeng

door

H. F. TILLEMA.

Wat de tentoonstelling „für Gesu[ndheits]pflege, Soziale Fürsorge und L[eibesü]bungen” (Gesolei) te Düsseldor[f te] piekeren geeft, nu te Bandoe[ng een] „Eerste hygiëne-tentoonstelling [in] Indië” (Ethini) wordt voorbereid.

Een medisch student vertelde mij, dat de bestuur van zijn faculteitsvereeniging een schrijven tot de leden was gericht met het zien of er belangstelling bij hen bestond om leiding van den hoogleeraar in de hygiëne „Gesolei” te gaan bezichtigen. Van de ± 250 bleken er 9 voor het plan te voelen. Dit feit beter dan een lang betoog, dat de aanstaande geneesheeren voor prophylaxe weinig voelen. wonderen behoeft men zich daarover niet.

Voorkómen is beter dan genezen.

De tegenwoordige maatschappij is *uiterlijk* bijna geheel op genezen ingericht. Als men b.v. Leiden spoort, ziet men een groot complex wen. Een hooge schoorsteen steekt er bov 't Lijkt een groot dorp, geflankeerd door een tig fabrieksgebouw; 't imponeert door zijn afmetingen. Waarom heeft men die grootsche richting daar gesticht? Met welk doel? W dient ze? Uitsluitend om te trachten zieke schen te genezen! 't *Kan* niet anders of de m wordt er door gesuggereerd, dat het *genez* menschen een grootsch werk is. Wat ziet men *voorkómen* van ziekten? Weinig! Het *water* Amsterdam zooveel gezondheid brengt, zuiverd en opgepompt in een inrichting, di ook vanuit den trein ziet. Maar die inrichti belangrijk ook, imponeert niet, spreekt niet gemoed. De vele en velerlei maatregelen in lang der volksgezondheid van boven af ge men ziet ze niet, men merkt er zoo weinig va hoort noch spreekt er bijna van! Is iemand ziek en hij geneest, 't zij door medicijnen, 't z behandeling, 't zij door operatie, dan heeft handelende arts voldoening van zijn arbeid studie; 't wekt hem op tot verderen arbeid praat er over met familie, vrienden en ken 't geval raakt bekend, de arts krijgt beken renommée en dat stemt hem uit den aard de prettig. 't Kan niet anders. Vandaar dat g e n den aanstaanden arts aantrekt, hem liefde krijgen voor zijn aanstaand beroep. Van ge heidsleer ziet hij uiterst weinig. En wat hij ziet zijn statistieken, curven, cijfers, en die k e n niet tot hem, wekken zijn belangstelling Het is dus volkomen verklaarbaar, dat de staande geneesheer voor een gezondheidste stelling, die hij zich voorstelt als een opeenho van al die vervelende getallen, cijfers, curven tistieken weinig of geen belangstelling heeft voor medische studenten geldt, geldt eveneens technische studenten, de menschen, die de ve lende sanitaire inrichtingen moeten ontwerp uitvoeren, de juristen, de personen, die de langrijke sanitaire wetgeving moeten bezorg de vele anderen — ik denk aan de aanstaande ambtenaren —, die later in de maatschappij den, de samenleving moeten behoeden te aanvallen van bacteriën, protozoën, wormen, kieten, vliegen, vlooien en hoe die gevaarlijke ganismen meer mogen heeten!

Wat de Gesolei bedoelt te geven.

Het eigenaardige van de „Gesolei”, zoo men de tentoonstelling te Düsseldorf, nu is, heelemaal niet saai of vervelend is! Men dagen, ja weken in dwalen en telkens iets het oog streelt en boeit en tot nadenken ste belangstelling opwekt. Zoowel leek als

...s, hygiënist, ingenieur, jurist, enz.) zien er tel...s iets nieuws, iets moois, iets dat tot overwegen ...studie leidt. Ze leert, dat het voorkómen van ...ten van geest en lichaam mooi, grootsch werk ...dat voldoening schenkt. Daarom zou het zoo ...d geweest zijn, dat vele studeerenden er naar ...waren gegaan!

...k wil trachten van de tentoonstelling, waar ik ...paar dagen heb rondgekeken, 'n idee te geven, ...de hoop, dat de leiders der expositie van den...lden aard, die aanstaand jaar te Bandoeng zal ...rden gehouden, er eenig nut van kunnen trek...n. Uit den aard der zaak zal de laatste van veel ...ner omvang zijn, zal men daar geen partij kun...n trekken van de hulpmiddelen, die een Wester...e maatschappij biedt. Men zal andere e i s c h e n ...len stellen, maar de methoden zal men wel ...nen toepassen.

Wat beoogden de leiders der „Gesolei"? Hun doel ...te laten zien hoe de Duitsche mensch in den ...og en de jaren daarna geleden en gestreden ...t en hoe hij er zich langzamerhand van be...t is geworden, dat hij weer gezond en krachtig ...t worden. De Duitscher, die komt om te leeren ...te studeeren, ziet er hoe hij vroeger was, wat ...heeft verloren en ingeboet, maar zal er ook zien, ...r hij weer naar toe wil en moet. Deze overtui...g zal hem sterken en bemoedigen bij het vech...en strijden voor dat doel.

Systematisch leert men de massa hoe ze haar ...zal kunnen bereiken. Over den engen kring ...Rijnlanders heen wil men het h e e l e groote ...sche volk bereiken en het van nut zijn. Na af...der expositie wordt een groot deel van het ...tentoongestelde aan hooge- en lagere scholen en ...a geschonken, opdat alles van b l ij v e n d nut ...zijn.

...m het beoogde doel te bereiken, splitste men ...tentoonstelling in drie groote groepen: gezond...zorg, sociale voorzorg en lichaamsoefeningen. ...deze drie afdeelingen vindt men geëxposeerd ...men ook had kunnen noemen: algemeene- en ...soonlijke hygiëne. Onder algemeene hygiëne ...staat men wat de Staat en zijn onderdeelen voor ...gezondheid kunnen doen (b.v. aanleg van wa...leidingen, rioleeringen, stadsreiniging, woning...., epidemiebestrijding, enz., enz.) en wat het ...ividu moet doen en nalaten (tanden poetsen, ...den wasschen, zindelijk zijn op lichaam, klee..., woning, erf, matig zijn op spijs en drank, enz., ... Duitschland heeft echter op het gebied alge...ne hygiëne al zoo'n langen weg afgelegd, dat ...niet noodig is, hiervoor in 't bijzonder de aan...t te vragen, zoodat de indeeling bovengenoemd, ...r dit land juister is. In Indië echter, waar op ...gebied van algemeene hygiëne nog zoo bui...gewoon veel te doen is, zou de indeeling on...ch zijn, vooral ook omdat persoonlijke hygiëne ...graad van ontwikkeling bij de massa veronder..., die nog lang niet bereikt is.

Bandoeng kan hier wel iets leeren.

Zooals ik de zaak zie, dient in Bandoeng de na...k te worden gelegd op hetgeen gouvernement, ...meenten en de machtige cultuurlichamen moe...doen op het gebied van: assaineering, water...rziening, faecaalafvoer, woningvraagstuk, epide...bestrijding, e.d. Ook op het gebied van lichaams...ging, sport, kunnen staat, gemeente, gewest ...maatschappijen er nuttig werk doen, vooral in ...centra! Op de Gesolei is aan sport zeer veel ...dacht gewijd.

...ciale voorzorg, een gebied waarop eveneens ...r de aandacht is gevestigd, zal slechts in de In...sche centra van handel en verkeer en cultuur...dernemingen kunnen gedijen. Ook daar zal men ...t kraamvrouwenverpleging, moederschapszorg, ...een paar der „voorzorgen" te noemen, zeer nut...werkzaam kunnen zijn, maar een omvang als ...het ontwikkelde Duitschland zal het er niet ...gen.

...Vooral wenscht men te laten zien, dat staat en gemeente het zich tegenwoordig tot plicht achten, lichaamsoefeningen te bevorderen, uitgaande van de juiste overweging, dat sport het lichaam staalt, het daardoor minder vatbaar maakt voor ziekten, en dat het goedkooper is en 't ook meer perspectieven opent ziekten te voorkomen dan te genezen. „Ieder individu, vooral de stedeling, hij zij hoofd- of handarbeider, dient het zich tot plicht te maken, door geregelde lichaamsbeweging in de vrije natuur zijn gezondheid te behouden". Aldus de meening van de organisatoren der Gesolei. Men lette op 't verschil: hier de in steden samengepakte massa's, in Indië de landbouwstaat met zijn verspreide bewoners, de landbouwers. Ik haalde den zin met opzet aan, om even het verschil in doelstelling tusschen Düsseldorf en Bandoeng duidelijk te doen uitkomen.... voor den tani althans! De bewoners der groote steden op Java kunnen den wenk ook ter harte nemen! Ik zie in mijn verbeelding den oprechten Bandoenger al gnuiven en hoor hem zeggen: „Lichaamsbeweging in Batavia, man, dat kan daar niet, dat kun je alleen in het koele Bandoeng". Ik hoop van harte, dat Bandoeng, om dit waar te maken, goede sport zal laten zien op *haar* „Gesolei"! — Laat Bandoeng leeren, dat sport o.a. het hart een reservekracht schenkt, die bij ziekte meer waard is dan alle mogelijke hart-obats te zamen, en dat sport van primaire beteekenis èn voor geestelijk èn voor lichamelijk welzijn een welbehagen is, waaraan in de heete kuststeden nogal het een en ander ontbreekt!

De tentoonstelling is zoo ingericht, dat zoowel opvoeder als arts, technicus, de sociale werker, de werkman, in 't kort, vertegenwoordigers van welk beroep ook, van een bezoek aan de Gesolei nut kunnen trekken, want in elke afdeeling is zelfs voor den meest deskundige op welk gebied ook, veel te zien, dat hem tot studie en nadenken aanspoort. Op de Gesolei is ook duidelijk te zien voor hem, die leeren wil „hoe in minder tientallen jaren is bereikt, wat honderden, ja duizenden jaren vergeefs gehoopt werd! Thans zijn gevreesde ziekten gebannen, het dagelijksch leven is van zijn gevaren, zijn onbehagelijkheden verlost. Het onverbiddelijke noodlot werd stukje voor stukje den bodem ontnomen, zoodat de gemiddelde leeftijdsgrens van den mensch, tientallen jaren is verhoogd. Dit is niet uitsluitend te danken geweest aan de techniek, maar ook aan het overwinnen van sociale moeilijkheden, de meerdere ontwikkeling der massa. Geestelijke krachten hebben er in hooge mate toe meegewerkt". Met deze woorden leidt de schrijver de voorrede in van een der vele catologi, betrekking hebbend op de Gesolei. Met groote aandacht las ik die woorden, ook met weemoed, want ik dacht aan de tropen, aan de gevaren, die daar nog steeds aan vele kanten dreigen.

Verlenging van de leeftijdsgrens.

En ik vroeg me af: hoelang zal het nog duren, voor men kan zeggen, dat ook de leeftijdsgrens der bewoners dier verre streken met 'n tiental (niet met *eenige*, als in Westersch Europa!) jaren zal zijn verlengd! Zal Bandoeng een nieuw tijdperk inluiden? Het tijdperk van de belangstelling in volksgezondheid, van het begrip der beteekenis van algemeene sanitaire maatregelen bij allen, die door betrekking, beroep of ambt invloed kunnen uitoefenen? Het zij hier duidelijk gezegd: volksgezondheid kan niet door hygiënisten alleen worden gebracht, ze eischt de samenwerking van tal van mannen en vrouwen van geheel verschillende werkkring. *Iedereen* kan en moet er toe meewerken. In Engeland, het klassieke land der hygiëne, is de stoot tot verbetering uitgegaan van humanitair voelende en denkende mannen: van John Stoward, landrechter (sheriff); hij verbeterde 't gevangeniswezen. Anthony Ashley Cooper, Earl of Shaftesbury, begon een campagne ten gunste der industrie-arbeiders, speciaal van den kinderarbeid, maar 't zijn vooral Sir Edwin Chadwick, een advocaat en Sir John Simon, een medicus, die veel hebben gedaan. Zij waren het, die de be-

H.H. SECRETARISSEN der afdeelingen worden er nogmaals beleefdelijk aan herinnerd dat in de verschillende rubrieken van het K.W. steeds namen voorkomen van personen die in aanmerking komen om voor het lidmaatschap der Vereeniging te worden aangezocht.

weging op touw zetten, in Engeland „the great sanitary awakening" genoemd". Dit is nu bijna een eeuw geleden. Zal thans in Indië het „sanitaire geweten" ontwaken? Zal Bandoeng daartoe den stoot geven? Zal Professor Neeb den Sir John Simon zijn? Ik hoop het!

(Wordt vervolgd).

Platen-Album „Nederlandsch-Indië".

Volgaarne vestigen wij nogmaals de aandacht op een bijzonder fraai uitgevoerd werk over Nederlandsch-Indië. Het betreft het Platen-album onder dien naam uitgegeven door Volkslectuur te Weltevreden en in ons land ingevoerd onder de auspiciën van Z.Exc. Oud-Minister H. Colijn, die het voorwoord schreef en Dr. C. P. Gunning, die de omvangrijke taak aanvaardde om het werk binnen het bereik van velen te brengen. Wie het keurige, op kunstdruk uitgevoerde werk ziet, zal onmiddellijk begrijpen dat veler steun en niet het minst financieele steun noodig was om het voor den prijs van *f* 5.— verkrijgbaar te kunnen stellen. Dat daarbij nog een gratis Bijblad gevoegd wordt, geïllustreerd en met belangrijke bijdragen van oud-gouverneurs-generaal e.a., kan de waardeering van het gebodene slechts doen stijgen.

Aan de samenstelling van dit plaatwerk, met ongeveer 400 afbeeldingen uit alle deelen van den Archipel, is blijkbaar zeer veel zorg besteed, niet alleen technisch doch ook wat de selectie van den inhoud betreft. Bij het openslaan ontmoeten we allereerst de groote mannen uit de geschiedenis van Indië. Hun namen zijn ons allen welbekend uit de Nederlandsche geschiedenis. Dit boekwerk brengt ons hun conterfeitsel. Daar is Jan Huygen van Linschoten, die in 1592 in Holland terugkwam na een jarenlang verblijf in Portugal en Voor-Indië; Cornelis de Houtman, die als „oppercommies" den eersten tocht naar Indië als leider meemaakte; Jan Pietersz. Coen, de stichter van Batavia en de grondlegger van ons koloniale rijk; Mr. Willem Herman Daendels, „de donderende Maarschalk", e.a.

Heel fijn zijn de reproducties van teekeningen, waarop voorkomen afbeeldingen van de scheepstypen, waarvan men zich ten tijde van de Oost-Indische Compagnie bediende. Aan dien merkwaardigen Compagniestijd is ook in ander opzicht volle aandacht gewijd.

Na dezen terugblik in het verleden, maken wij dan dadelijk kennis met het land en het volk van Indië, beide even aantrekkelijk. Java's rotsachtige zuidkust, het beroemde Karbouwengat bij Fort de Kock, de Harau-kloof bij Pajakoemboeh, het meer van Pagendit bij Garoet en de Kratermeren van den berg Kelimoetoe wedijveren in grootsche schoonheid.

Interessant zijn de kleederdrachten der Inlanders, waarbij ook de komische noot niet ontbreekt. Inlandsche ceremoniën en gebruiken komen goed tot hun recht.

Het gedeelte over Europeesch en Inlandsch Bestuur bezorgt ons enkele snufjes, als een openbaar gehoor op Koninginneverjaardag ten paleize van den Gouverneur-Generaal, een bijeenkomst van den Raad van Nederlandsch-Indië en een zitting van den Volksraad.

Het hoofdstuk Zelfbestuur brengt ons aan de hoven van de Inlandsche vorsten. De Soesoehoenan van Soerakarta met de Ratoe Mas (voornaamste echtgenoote) opent de rij. Wij zien verder in beeld gebracht de kroningsplechtigheid van den Sultan van Djokjakarta, een galareceptie ten huize van een Resident, het paleis van den Sultan van Deli, de Sultan van Siak met zijn hofgrooten, enz.

Merkwaardige dingen komen voor in het gedeelte over den godsdienst, b.v. die Hindoeïstische priester op Bali.

Bijzonder geslaagd zijn de bladzijden gewijd aan de kunst. Naast een enkele afbeelding, die men in andere boeken nog al eens tegen komt, zooals groep Javaansche danseressen, treft men d[...] aan, die meer zeldzaam genoemd kunnen wo[rden,] zooals de reproductie van het fraaie beeld [van] Pradjajaparamita — de godin der wijsheid — die van het prachtig uitgesneden statierijtuig [van] een Javaansch vorst.

Behoorlijke aandacht wordt ook besteed aan [wat] geen onder leiding van het Europeesch bestuur al tot stand is gebracht. Wij krijgen een in[druk] van de groote cultures, van de omvangrijke [gou]vernements- en andere bedrijven. Wij zien ho[e] plantgeulen voor het suikerriet gemaakt wo[rden,] hoe de rubber afgetapt en de kina aangeplant [wordt.] Verkeer en scheepvaart zijn ook niet over het [hoofd] gezien. Kortom het geheel is een schitterend [ver]dooi voor ons koloniale rijk.

Zooals reeds werd gezegd bedraagt de prijs [van] dit belangrijke werk met het Bijblad slechts *f* [5.—] Voor bestellingen kan men zich richten tot het [Co]mité Plaatwerk „Nederlandsch-Indië", Val[erius]plein 15, Amsterdam. Na ontvangst van post[wissel] of storting per giro (No. 119889) volgt franco [toe]zending.

Van Week tot Week.

Dinsdag 5 tot Maandag 11 October.

Voordracht Indisch Genootschap. Den 8en dezer [opende] het Indisch Genootschap 's-Gravenhage [het] winterseizoen met een voordracht van pro[f.] van Hinloopen Labberton over *onderwijstoe[stan]den* in het verre Oosten, in het bijzonder Ja[va en] Japan. Een vrij uitvoerig overzicht van dez[e in]leiding en de daarop gevolgde gedachtenwiss[eling] is verschenen in de *N. R. Ct.* van 9 Oct. (Och[tend]blad B).

Bomaanslagen te Soerabaja. Aneta seint dd. Soe[rabaja] 3 Oct. Op het jaarmarktterrein zijn vijf vuur[werk]bommen geworpen, waarvan één op een dans[...] Drie dames en twee heeren werden licht ge[wond,] een inlander en een arbeider ernstig. Twe[e hon]derd politieagenten zochten het terrein a[f. De] daders zijn onbekend.

(Later). Drie Chineezen hebben ook wond[en aan] het gelaat gekregen.

De daders der bomaanslagen op 3 Oct. o[p het] terrein der jaarmarkt zijn gearresteerd; een [hun]ner legde reeds een bekentenis af,

6 Oct. Een bom ontplofte op het bouwt[errein] van het nieuwe Postkantoor alhier.

9 Oct. De zaak van het werpen van bom[men] tijdens de jaarmarkt alhier is opgehelderd[. Het] geheele complot is punctueel nagegaan. Vel[e per]sonen zijn gearresteerd.

9 Oct. Alhier is wederom een bom gew[orpen,] welke is ontploft zonder schade aan te richt[en.]

Noodlottige brand te Semarang. Semarang, 4 Oct. [(Ane]ta). Alhier is een kapokgoedang afgebrand, w[aarbij] negen koelies gedood en negen zeer ernst[ig ge]wond werden.

Onderscheidingen. Bij Kon. besluit zijn benoemd [tot] Commandeur in de Orde van Oranje Nassau [...] F. A. Delprat, algemeen secretaris der Kon. Koloniaal Instituut te Amsterdam en tot rid[der in] de orde van den Ned. Leeuw prof. J. C. va[n Eer]de, directeur der afdeeling Volkenkunde en dr. L. Ph. le Cosquino de Bussy, directeur d[er af]deeling Handelsmuseum van dit Instituut.

Dr. Ultée over de kofffiecultuur. Den 15 Oct. [zal] A. J. Ultée, directeur van het proefstation [...] in het Koloniaal Instituut te Amsterdam, een [voor]dracht (met lichtbeelden) houden over de *to[ekomst] van de koffiecultuur.*

Mr. P. Maclaine Pont †. Te 's-Gravenhage is, [in den] ouderdom van 76 jaar, overleden Mr. P. Ma[claine] Pont, oud-advocaat en procureur te Batavia, [com]missaris van onderscheidene cultuur maat[schap]pijen.

Universitaire examens. Leiden, Doctoraal ex. Ind[...]

1) De tekst van de Aneta-telegrammen in dit Nummer is ont[leend aan] het „Vaderland".

Mr. H. E. de Boer, A. C. Tobi en Mej. K. W. Eyl.
Wageningen, Ingenieursexamen Koloniale boschbouw de hr. H. Nijenhuis.

W. J. M. de Nivelle † Bandoeng, 9 October. (Aneta.) De hoofdingenieur van de Staatsspoor, de heer W. J. M. de Nivelle is op zijn kantoor plotseling overleden.

Geneeskundige raad van het Dep. van Koloniën. Met ingang van 15 dezer is tot lid van den geneeskundigen raad van het Departement van Koloniën benoemd dr. Th. Ameschot.

Hollandsch-Indische kunstavond. Den 10en dezer gaf de Loge Eenheid VII van de Intern. Orde v. Goede Tempelieren te 's-Gravenhage, een kunstavond ter gelegenheid van het 15e vereenigingsjaar. Ingeleid door den hr. van IJsselstein voerde Raden Mas Soebanta enkele Javaansche hofdansen uit. Mevr. Zwierzina declameerde verzen van Raden Mas Noto Soeroto, welke laatste eene causerie hield, waarin hij wees op het gevaar dat het Westen in het Oosten bedreigt en hoe door broederschap veel onheil te voorkomen is.

Ned. Zendingsvereeniging. Woensdag 13 Oct. houdt de afd. Den Haag van de Ned. Zendingsvereeniging eene openbare vergadering. Als spreker treedt op, Ds. A. Latumahina van Mr. Cornelis; onderwerp: De arbeid onder de inlandsche militairen. Ter afwisseling zullen de dames Nora en Marie Latumahina enkele Maleische en Hollandsche liederen zingen, begeleid door den organist, den heer W. F. Selier.

A. A. Scharp de Visser † Batavia, 7 October (Aneta). Overleden is de inspecteur van den dienst der volksgezondheid, de heer A. A. Scharp de Visser.

Ontvangst van journalisten door den Landvoogd. Batavia, 6 Oct. (Aneta). De Landvoogd ontving in het paleize aan het Koningsplein een veertigtal Europeesche, Chineesche en inheemsche journalisten van alle richtingen. Z. E. deelde mede, dat hij grooten prijs stelde op persoonlijke kennismaking met de leiders der publieke opinie, wier verantwoordelijke taak van het grootste belang is voor de economische en staatkundige ontwikkeling van Indië. Hij noemde de persmenschen niet alleen medewerkers, maar vrienden, welke hem ook zijn feilen toonden. Jhr. de Graeff kondigde aan, dat, op voorbeeld van Amerika, iedere maand een receptie zal worden gehouden voor de pers, waarop iedereen concrete vragen mag stellen, waarop vaak concreet geantwoord mag worden, wanneer de aangeroerde kwesties geen punt van overleg zijn met het Opperbestuur of den Volksraad. De Landvoogd hoopte, dat hierdoor de vaak bonafide, doch onjuiste berichten en beschouwingen voorkomen zouden worden.

Gepensioneerd en onderscheiden. Bij Kon. Besluit is op verzoek eervol ontslag verleend met dankbetuiging aan den generaal-majoor, chef van den generalen staf van het N. I. L. P. v. Genderen Stort, en is hij benoemd tot ridder in de Orde van den Ned. Leeuw.

50-jarig bestaan Ind. afdeeling Hoogere Krijgsschool. Den 30en dezer zal het 50 jaar geleden zijn, dat officieren van het Ned.-Ind. leger voor het eerst de lessen aan de Hoogere Krijgsschool alhier volgden. De officieren van het Ned.-Ind. leger, gedetacheerd aan deze inrichting, willen dezen dag niet onopgemerkt voorbij laten gaan en zoo zullen er een receptie en een feestmaaltijd in de Twee Steden zijn. Aan den maaltijd zullen behalve alle leeraren en de leerlingen der H.K.S., ook tal van oud-leeraren aanzitten.

Tentoonstelling Padangsche kunstnijverheid. In de zalen van hotel De Witte Brug te 's-Gravenhage zal Boeatan van 29 tot 31 dezer eene tentoonstelling houden van kunstnijverheid uit de Padangsche Bovenlanden. Nadere bijzonderheden bevat de rubriek Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt, op bl. 5 hierachter.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt.

Belangstelling opwekken.

Dat de algemeene belangstelling in de Indonesische kunst en kunstnijverheid in den laatsten tijd werkelijk toeneemt en dat er van verschillende kanten ook meer gedaan wordt om haar op te wekken en levendig te houden, blijkt o.a. uit het op 4 Juni bij Martinus Nijhoff, ter eere van het 75-jarig bestaan van het „*Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederlandsch-Indië*" te 's-Gravenhage, uitgegeven Gedenkschrift, waarin niet minder dan 8 van de 18 door vakkundigen geleverde bijdragen, de meeste met afbeeldingen, in betrekking staan tot de Indonesische kunst en kunstnijverheid, te weten:

„*Javaansche dansen en Europeesche schilderijen*", door J. C. van Eerde.

„*Sculptuur, tekst en traditie op Borobudur*", door Dr. N. J. Krom.

„*De geschiedenis van Garuda*", door Dr. H. H. Juynboll.

„*De Nawa-sanga van Lombok*", door B. M. Goslings.

„*Çiwa en Boeddha in den Indischen Archipel*", door Dr. W. H. Rassers.

„*Balische kleedjes en docken, verband houdende met Eeredienst en Doodenzorg*", door H. T. Damsté.

„*De dateering van het Oud-Javaansch Ramayana*", door R. Ng. Poerbatjaraka.

„*Verspreiding van enkele vlechtsystemen in den Ned.-Indischen Archipel*", door J. C. Lamster.

In de *Nieuwe Roll. Crt.* van 22 September j.l. wordt aan laatstgenoemd opstel een artikel gewijd onder het opschrift: „*Het Vlechten als Wetenschap*". Mede omdat wij hier onlangs de aandacht vestigden op het in „*Boeatan*", Heulstraat 19, te 's-Gravenhage tentoongestelde vlechtwerk uit verschillende streken van den Indischen Archipel, halen wij thans het volgende daaruit aan:

„Men behoeft maar even in het opstel te bladeren, om te zien, dat het een en al *Lehmann* is; deze heeft een boek geschreven over „*Flechtwerke aus dem Malayischen Archipel*" en heeft de vlechtslagen uitgeplozen, gerubriceerd de onderscheidene soorten bindingen, dat zijn: de manieren waarop de vlechtdraden elkaar kruisen. Vooral voor hen, die zelfs nooit in hun eigen keuken de vlechtslagen van hun mandewerk hebben bekeken, zullen de reeksen afbeeldingen in dit werk een openbaring zijn geweest; voor al deze vlechtslagen heeft de schrijver formules samengesteld naar cijfers en letters, Arabische, Grieksche en Romeinsche. Deze kurkdroge manier van vlechtwerk determineeren brengt *Lamster* ons nogmaals; en ook, zooals *Lehmann* doet, bij vele bijster fraaie afbeeldingen.

„In 't bijzonder toont hij ons „de spiraalvlechtingen", waarbij men den draad steekt door de lussen van den voorgaanden toer, en deze methode zal men vinden in „achterlijke gebieden", als Nieuw Guinea en de Z.W.- en Z.O.-eilanden, maar ook in „afgelegen gebieden en enkele binnenlanden" als Soembawa, Flores, Roti, Timor, Enggano, Nias, Singaparna (O.-Preanger), op Moena en in Atjeh; later lezen we over deze „minder ontwikkelde gebieden" en nog iets verder over „den kunstzin van den Papoea", die „practische en kunstige variaties" weet te bedenken met de oorspronkelijke spiraalvlechting als begin. *Graebner* heeft 't een der oorspronkelijkste vlechtsystemen genoemd en *Lamster* is van oordeel, dat deze vlechting als een eerste uiting van vlechtkunst der primitieven moet worden aangemerkt.

„In Afrika, in Australië en bij de Vuurlanders is de spiraalvlechting mede in gebruik en in „*Aboriginal American Basketry*" noemt *Mason* de Indianen-stammen, die naar deze methode werken. Lamster verdeelt, ten behoeve zijner bespreking, den Archipel in: I. het NieuwGuinea -areaal, II. het areaal der overige afgelegen gebieden en binnenlanden en III. het meer ontwikkelde gebied (Java en de kuststreken van de Groote Soenda-eilanden), waar de spiraal-vlechtingen sterk op den achtergrond zijn gedrongen. En dat Nieuw Guinea-areaal zou „in zekeren zin" een soort overgang vormen van het gebied der oudste Australische vlechttechniek naar dat van de Indonesische vlechtsystemen. Voor meer bijzonderheden moeten wij hen, die het aandurven, naar het artikel zelf verwijzen. Ook andere vlechtslagen dan de spiraalvlechting, alle gemerkt met de Lehmannsche cijfers en letters, krijgen een beurt. Aan het slot wijst de schrijver naar een eenvoudigen *hoofdring der Papoea's*, zooals hij meent, het produkt van een vlechttechniek van zeer hoogen ouderdom, een sieraad thans nog bij feesten en plechtigheden gebruikt, maar vermoedelijk in een tijd, die hon-

Van onze Adverteerders

De aandacht der lezers van dit blad wordt gevestigd op het adres van de Firma Kalker, Kalverstraat, Amsterdam. De Firma is in het bezit van tal van tevredenheidsattesten, ook van vooraanstaande personen, die allen hunne ingenomenheid betuigen met de door deze Firma geleverde goederen, inzonderheid de Indische uitrustingen. Onder deze personen, om een enkele aanduiding te mogen geven behoort ook de President van

de Nederlandsche bank. Opgericht in 1876 heeft deze Firma tijd noch moeite of kosten ontzien om de hoogste eischen welke men op haar gebied kan stellen, te bevredigen, als bewijs waarom zij periodiek, in Indië zelf een onderzoek instelt en een studie maakt van de voorwaarden aan welke de kleeding der tropen moet voldoen. De Indische uitrustingen worden geheel vervaardigd op eigen ateliers door eerste krachten. Voor de renommée der Firma is bovenstaande photo met Z. K. H. den Prins der Nederlanden, zijne inkoopen doende, welsprekend. Het betrouwbaar adres van de Firma Kalker wordt dan ook ten zeerste aanbevolen; men vrage prijscourant of reizigers-bezoek (ook 's avonds) aan.

AAN DE LEDEN. Mogen wij op Uwe medewerking rekenen om het ledental onzer vereeniging te doen toenemen? Als ieder lid slechts één persoon introduceert, zal onze wekelijksche Mutatiestaat een sprekende rubriek vormen, die getuigenis aflegt van daadwerkelijk streven naar verhooging van den bloei van „Oost en West".

derden geslachten achter ons ligt, op dezelfde manier gemaakt. Daarnaast stelt hij, „als uiting van hoogeren kunstzin en van oorspronkelijken smaak, het fraaie vlechtpatroon van het nieuwere stijlvolle vlechtwerk van den Dajak in de binnenlanden van Borneo". Allicht geeft dit slot den lezer aanleiding om de voortreffelijk geslaagde afbeeldingen nauwkeurig te bekijken.

„Wij hebben „Het vlechtwerk" van *Loebèr* eens opgeslagen *(Geïllustreerde beschrijvingen van Indische kunstnijverheid VII)* en het blijkt, dat men, naar zijn meening, vlechtwerk heet, wat eigenlijk geen vlechtwerk is. Ook het vlechtwerk met een enkelen draad, schrijft hij, wordt tot vlechtwerk gerekend; en dit is evenmin vlechtwerk als het haken en knoopen — ook met een enkelen draad — weven is. De patroon-vorming wordt geheel vergeten, hoewel deze toch het voornaamste moment bij het Indische vlechtwerk is. *Loebèr's* boekje is van 1916 en we herinneren ons niet, dat hij later anders erover is gaan denken."

Aldus de criticus in de *Nieuwe Rott. Crt.*

Wij zijn het volkomen met hem eens, dat *Lehmann's* vlechtwerkboek ongenietbaar droog is, door den daarin botgevierden zucht tot wetenschappelijke rubriceeringen en dat het opstel van *J. C. Lamster*, die dezelfde methode volgt, daardoor minder geschikt om bij leeken op dit gebied onderzoekende belangstelling op te wekken voor het zoo veelsoortige, mooie vlechtwerk der Indonesiërs, al besluit hij zijn opstel met de woorden:

„Wij hopen, door het even aanroeren van enkele phasen uit de ontwikkelingsgeschiedenis der Indische vlechtkunst, er in geslaagd te zijn, om bij den lezer nog eens in herinnering te brengen, dat er van deze geschiedenis in den Archipel nog heel wat belangrijke en losse bladen verspreid liggen, welke zeker een meer ingaand onderzoek en nadere bestudeering overwaard zijn."

Terecht hebben *Loebèr* en *Jasper* bij hunne beschrijving van het Indisch vlechtwerk opgemerkt, dat, evenals bij het weven, waar het eigenlijke vlechten de voorlooper van was, de patroonvorming een der hoofdzaken is.

Nog beter dan een serie afbeeldingen, kan het van nabij bekijken en van alle kanten betasten der gevlochten voorwerpen, bewondering voor dezen knappen handarbeid wekken of bevorderen, en tegelijk warme belangstelling wakker roepen voor de kunstzinnige vervaardigers er van.

Daarom is 't een goede gedachte van „*Boeatan*" om door een speciale

Tentoonstelling van Kunstnijverheid uit de Padangsche Bovenlanden,

welke in de laatste week dezer maand zal gehouden worden in de daartoe welwillend afgestane zalen van *Hotel de Witte Brug* te 's-Gravenhage, afgewisseld met voordrachten over land en volk en de kleinkunst die er beoefend wordt, nog eens in het bizonder belangstelling te wekken voor de onlangs zoo wreed door natuurrampen geteisterde bevolking.

Tot leniging van den eersten nood zijn reeds collecten gehouden, waarbij Nederland zeker even gul geofferd zal hebben, als Indië zich altijd bereid heeft getoond tot hulp voor Hollandsche noodlijdenden, maar aan blijvende, daadwerkelijke belangstelling voor het moeilijke lot van zoovelen daarginds, die niet alleen have en goed, maar ook naaste verwanten zoo plotseling verloren hebben, die thans groote moeite en zorgen hebben om zich staande te houden, wordt stellig behoefte gevoeld.

Het doet bedroevend aan hier en daar stemmen te vernemen, die spreken van: *overdrijving!*

Het lijkt ons niet ondienstig uit *De Indische Post* van 24 Juli j.l. het een en ander aan te halen, van hetgeen *Dr. S. W. Visser* als onderzoekend ooggetuige over die ramp schreef. Hij vergelijkt Sumatra's Westkust bij een bouwvallig huis vol scheuren en verhaalt o.m.:

„Men constateerde een langdurige reeks schommelingen, die geleidelijk uitstierven. De beving in den namiddag ving op gelijke wijze aan, maar ging plotseling over in een harden, verticalen stoot, waarbij in één moment alles ondersteboven ging. De assistent-resident, die op inspectie was, na de 's morgens ontvangen berichten, zag zijn stad in een geweldige stofwolk ondergaan. Zijn auto ontsnapte ternauwernood aan een scheur, die langs den weg ontstond. Hij stiet in de stad op een krankzinnige menigte in een dolle paniekstemming. Alles was bedolven, alle verbinding met de buiten[wereld] verbroken, alle wegen versperd. Men groef [met de] handen zwaargewonden uit, tot uit de tang[si] materiaal aanrukte. Elke nieuwe stoot [bracht] nieuwe paniek *).

Deze menschen, die het vergaan der [wereld] hebben meegemaakt, die nog midden in de [puinhoopen] zitten, die alles hebben verloren, moeten o[pnieuw] hun leven beginnen. Men behelpt zich met [het ge]ringste onderdak, wat bamboe en wat p[alen,] een stuk bilik en een paar planken.

De officieren, die een ongemakkelijk zw[are] taak hebben, huizen met hun families [in een] schoolgebouw. Daar heerscht een dosis [goede] moed, die opbeurend werkt, als wij daar in[komen] na onze tochten door louter ellende, die [even] koud als Dokter Cijfer, hebben opgeme[ten met] duimstok en kompasnaald.

Gij, die dit leest, kunt niet begrijpen, w[at er] geleden wordt. Dat gaat 's menschen bev[atting te] boven. Gij kunt iets doen:

Steunt!"

Er is natuurlijk dadelijk zooveel mogelijk g[eholpen,] maar een blijvende belangstelling, zich o.a. ui[tende in] bewondering voor het werk van hunne vlijtige [handen] en van hun wakkeren geest: hun veelzijdige [kunst]nijverheid — daadwerkelijke belangstelling d[ie] steunt op den duur het meest.

Gaat dus allen belangstellend op naar de aan[staande] tentoonstelling in *De Witte Brug*. Voor het ge[ld dat] deze opbrengt — er is ook véél moois te koop — [wordt] door „Boeatan" opnieuw dergelijken arbeid uit [de ge]teisterde streken gekocht en besteld.

Wie mooie stukken af wil staan tot opluister[ing de]zer tentoonstelling wende zich, zoo spoedig m[ogelijk] tot het bestuur van „Boeatan", Heulstraat 19, de[n Haag.]

*) Ook nu nog worden in die omgeving telkens aardschokke[n gevoeld.]

Persoverzicht uit de Indische Bl[aden]

I. UIT DE EUROPEESCHE PER[S]

De wisseling der Landvoogdij.

De keuze der Landvoogden heeft herhaal[delijk] staan onder den invloed van hetgeen in he[t] van Indië aan nooden of wenschelijkheden he[t] tot uiting kwam. De benoeming van general[…] *boom* werd beheerscht door overwegingen va[n …]sie; die van generaal *van Heutsz* stond in het [teeken] der uitbreiding en consolideering van ons Gezag [over den] geheelen Archipel. Onder den heer *Idenburg* [werd ge]arbeid tot verbetering der inwendige structu[ur, aan]leg van sporen en havens, terwijl de benoem[ing van] *Graaf van Limburg Stirum* ons voor de eers[te maal] bracht in meer internationale sfeer. Indië, ge[leidelijk] tot meer ontwikkeling gekomen, komt steeds in[niger in] internationaal contact, vooral ook door de gr[ootere] beteekenis van den Pacific. Wij hadden in G[raaf van] Limburg Stirum een diplomaat van zekere O[…]tische kennis, en dit schijnt zoo zwaar te heb[ben ge]wogen dat zijne onbekendheid met specifiek I[ndische] aangelegenheden weinig of geen gewicht in de [schaal] legde. Zijn aftreden viel samen met de algeme[ene eco]nomische inzinking welke, in Europa ontstaa[n, zich] ook in Indië nog duidelijk deed gevoelen. De g[evolgen] der hausse-periode, welke geheel onder het best[uur van] Graaf van Limburg Stirum viel, werden voor In[dië] sterker door de wijze, waarop deze landvoogd, [in] volg van zijn eigen inzicht, de taak eener We[stersche] Overheid jegens eene Oostersche bevolking in […]dere mate had uitgebreid en gedifferentieerd. [Zoo brak] de nieuwe periode aan welke in de allereers[te plaats] zou worden beheerscht door de dringende [noodzaak] tot bezuiniging en versobering, tot inperking d[er over]heidsbemoeienis in velerlei richting, tot saneer[ing on]zer financiën. Hiervoor werd de heer *Mr. Fo[…]* [uitge]zonden. Nu bij zijn heengaan ook deze period[e is] afgesloten, oordeelt het *Soerabajasch Hbld.* [(…] 2de bl.) wat betreft zijn arbeid op het gebied [der] saneering van 's Lands financiën dezer kolonie [dat hij] in alle opzichten is geslaagd in de volbreng[ing der] taak welke hem was gesteld. Bij de benoem[ing van] *Jhr. mr. De Graeff* heeft het „Soer. Hbl." reed[s gewe]zen op de bijzondere beteekenis hiervan. On[…]

...lijk hoopen aan de boorden van den Stillen Oceaan vraagstukken zich op, en niemand weet op welke wijze zij zich zullen oplossen, en wanneer. Dus is de bezetting van den onderkoninklijken post door iemand die omvang en diepte dezer vraagstukken te Tokio en Washington minstens benaderend heeft kunnen aanvoeren, van groot belang voor Indië en Holland.

Het *Bat. Nwsbl.* van 3, 4 en 6 Sept. (*„De landvoogdij"*) bespreekt de periode van G. G. mr. Fock van 1921—1926; het *Bat. Nwsbl.* van 7 Sept. geeft een verslag van *„De bestuursoverdracht"*. Een politiek programma heeft de nieuwe Gouverneur-Generaal naar eigen zeggen niet willen geven. Nochtans heeft hij — constateert het *Bat. Nwsbsl.* van 8 Sept. (*„Het nieuwe bewind"*) — vrij van alle politieke leuzen en banden, in het tweede deel zijner rede een program ontwikkeld, dat kort genoemd zou kunnen worden een politiek van toenadering en verzoening, als onmisbare voorwaarden tot samenwerking. Ook de *Java-Bode* (6 Sept. *„Een stap terug"* en 8 Sept. *„Vertrouwen"*) wijst er op dat stellig geconstateerd mag worden, dat de vertrouwenspolitiek de gewichtigste opdracht is die Jhr. de Graeff uit Nederland is medegegeven.

Bij de wisseling in de landvoogdij releveert *De Loc.* (.. Sept. blz. 31 *„De eerste voorwaarde"*) den politieken toestand. De erkenning wint gelukkig veld, welke nog eenige dagen door den heer Helfferich is geformuleerd: „De bescherming der Nederlandsche koloniën berust niet op zwaard en pantser, maar op zedelijke macht." Echter — die zedelijke macht wordt eerst dan ten volle uitgeoefend indien ruimte wordt gelaten voor een goede nationale ontwikkeling met behoud van de banden des rijks en indien *met oprechtheid* wordt gestreefd naar samenwerking, welke de basis behoort te vormen van een vooruitziend landsbestuur. Juist zij echter, wier overtuiging hen dit alles als waarheid doet erkennen, hebben een krachtige bestrijding van het communisme voor te staan. Juist zij ervaren den verwarrenden en vertroebelenden invloed van de communistische actie en juist zij weten hoe noodlottig die in alle richtingen ook op de Inlandsche beweging werkt. Het breken van deze verzetsactie is *eerste voorwaarde* voor het gezondmaken van den politieken toestand in de nieuwe bewindsperiode. De harde ondervinding heeft geleerd, dat dit slechts mogelijk is met de krachtigste en strengste maatregelen. Vóór alles is *nu* doortastendheid noodig. Men is met de bestrijding reeds een eind weegs gevorderd — en opdat het bereikte niet teloorga is thans de onverzwakte voortzetting van het optreden tegen de slechte elementen noodzakelijk.

Wij verwijzen naar *De Sumatra Post* van 11 Sept. 2de blad *„Stokvis aan het woord"*.

Dr. Kraemer en de Inlandsche beweging.

Dr. *Kraemer* maakt in het bijzonder er zijn werk van in contact te komen en te blijven met de jongere generatie van Inheemsche intellectueelen, vereenigd in *Jong Java, Jong Sumatra*, enz. Hij behandelt daar onderwerpen van actueele beteekenis uit de politiek en den godsdienst. Al zullen het velen niet geheel met zijn denkbeelden eens zijn, aangenomen mag worden — meent het *Bat. Nwsbl.* (2 Sept.) — dat hetgeen hij den jongeren brengt, zijn goeden invloed zal hebben. De persberichten van Dr. Kraemer hebben, vooral wat Arabië en Br.-Indië betreft, in een ernstige behoefte voorzien.

Einde Augustus hield *dr. Kraemer* een lezing in het gebouw van de studieclub te Soerabaja, op uitnoodiging van *dr. Soetomo*, over *Britsch-Indische stroomingen* (*De Loc.* 30 Aug. blz. 6). Spr. wijst er o.m. op dat de machtige „Vereeniging der Dienaren van Indië", gesticht in Eng.-Indië door *Gokhale*, tegen de non-coöperatieve beweging is, niet omdat de vereeniging aan de zijde der Regeering staat, maar wegens hare overtuiging, dat men langs den non-coöperatieweg niet het beoogde doel kan bereiken. Want deze vereeniging is onbevreesd voor critiek op de Regeering, wanneer deze volgens hare opvatting verkeerd doet, zoodat zij niet tot de reactionaire vereeniging mag worden gerekend. Door de groote kennis dezer mannen en leden dier vereeniging, en door ernstige overwegingen wordt daar, volgens spr., veel bereikt. Credietinstellingen ter steuning der volkswelvaart en andere belangrijke maatschappelijke instellingen zijn door deze vereeniging opgericht. Nu is de vereeniging bezig het moeilijkste vraagstuk, n.l. het kastestelsel, hetwelk steeds conflicten tusschen de Hindoes en Mohammedanen veroorzaakt, op te lossen. Ten slotte geeft dr. Kraemer zijn persoonlijke opinie over *de Inlandsche beweging in Ned.-Indië*. Spr. sympathiseert met de plannen van den gewezen regent van Japara, R. M. A. Koesoemo Oetoyo, om een soort economisch Leger des Heils op te richten. Naar aanleiding hiervan heeft spr. met den oud-regent van Japara gesproken en uit dit onderhoud blijkt, dat langs economischen weg veel zal kunnen worden bereikt voor den vooruitgang van land en volk. Spr. zou gaarne hebben dat die plannen steun zullen ondervinden van Inlandsche intellectueelen en wanneer het economische Leger des Heils eenmaal tot stand is gekomen, zal het goed zijn, dat het geregeld zal worden volgens het systeem van de „Vereeniging der Dienaren van Indië" in Engelsch-Indië, dan volgt later van zelf, dat de beweging in het algemeen door dit economische Legers des Heils zal worden gesteund, want per slot van rekening is toch financieele steun de ziel der beweging. *(Krachtig applaus). Dr. Soetomo* betuigde namens de Studieclub dank aan dr. Kraemer voor zijn lezing vol vermaningen tot personen, tot wie dr. Soetomo behoort. Hij is tot de overtuiging gekomen, dat onder de Inlandsche ontwikkelden nog te weinig personen zijn te vinden, die zich voor de beweging opofferen, zooals de personen in Britsch-Indië, die door dr. Kraemer werden genoemd. Hij hoopte dat de lezing van dr. Kraemer tot les zal zijn. Wij hebben hier, zeide spreker verder, genoeg ontwikkelden die zulk een beweging op touw kunnen zetten, doch missen den aangewezen weg hoe het toegepast zal kunnen worden.

Door Atjeh.

De heer *Van der Laan*, hoofdredacteur der *Deli Crt.*, vertelt in zijn blad (van 6 t/m 10 Sept.) van zijn reis *„Door Atjeh"*. Vrijwel met zekerheid is te zeggen dat met het neerleggen van *Tjoet Ali* het verzet op de Westkust geëindigd zal zijn. Tenminste wanneer het geschiedt voordat de vonken naar elders zijn overgeslagen. Wie hem in handen krijgt kan dan ook ongetwijfeld op een „bintang", op de Willemsorde rekenen. Dat wordt in Atjeh als een vaststaande zaak aangenomen, onder de tentzeiltjes in de marschbivaks. Van zich melden of van een levend opvatten zal wel geen sprake zijn. Tjoet Ali heeft wat te veel op zijn kerfstok en hij kent de Kompenie. Vast staat dat hij zeer sluw is en geheel volgens een vast systeem met verkenningspatrouilles enz. werkt. Groote, politieke invloed kan hem echter niet worden toegeschreven.

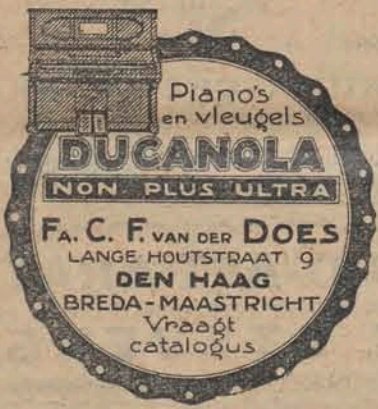
Naar aanleiding van een telegram betr. *„Het bivak Blang Pidië aangevallen"* betoogt de *Deli Crt.* (10 Sept.) dat de niet te onderschatten beteekenis van dit bericht is dat hiermee een kwaadwillige actie is ingezet ver benoorden de streek die tot nu toe als terrein van actie bekend stond. Het verzet bleef tot nu toe een 25 K.M. ten Zuiden van Tapa Toean. Blang Pidië, met een vast bivak met 4 brigades Infanterie, ligt 75 K.M. ten Noorden van Tapa Toean. Zoo niet waarschijnlijk, dan is het toch lang niet uitgesloten dat Tjoet Ali voor den aanval wenken gegeven heeft. De *D. C.* wijst nogmaals op het tekort aan troepen in Atjeh, in geval hier of daar een verder verzet zou mogen uitbreken, nu er feitelijk geen brigade marechaussees in reserve ligt. Zoodat nieuwe actie gepaard moet gaan met het ontblooten van andere posten.

De *Deli Crt.* van 16 Aug. beschrijft *„Het gevecht bij Kroëng Lawas"*, van 19 Aug. *„De actie op de Westkust van Atjeh"*, van 25 Aug. *„Het openleggen van de Westkust van Atjeh."*

De oude klacht.

Ter gelegenheid van Koninginsverjaardag werd dit jaar ook een regen van *onderscheidingen* — gouden, zilveren en bronzen sterren voor trouw en verdienste, in groote en kleine formaten, zoomede titels en gouden pajoengs — over de Inheemsche wereld uitgestort. De lijst van dit jaar vermeldt, volgens de *Java-Bode* (1 Sept), behalve de regenten, nog 839 Inlandsche ambtenaren en beambten, Chineesche officieren, dessahoofden, zelfbestuurders, enz. en ook verscheidene personen, die bij particuliere maatschappijen werkzaam zijn en gepensionneerden.

Het „A. I. Dgbl." (*Deli Crt.* 8 Sept. 2de bl. *„De Lintjes"*) heeft nageteld dat van de 69 benoemden in de twee Nederlandsche orden 56 militaire en civiele ambtenaren zijn en 13 particulieren. Het Bandoengsche blad merkt op dat hier *alle verhouding zoek* is. *De Loc.* (1 Sept. blz. 15) komt met dezelfde klacht en vraagt: Verhoudt de verdienste van ambtelijk Indië zich tot die der particulieren als 69 tot 5...? Voert de weg der verdienste steeds door de landskantoren? Het zijn de oude vragen en het is *de oude klacht*. Zij worde andermaal herhaald — opdat men eindelijk de daden van beteekenis niet slechts tusschen de muren der bureaux, maar in het volle leven zoeke.

Het boerenbedrijf in Indië.

De heer Z(entgraaff) gaat in het *Soer. Hbl.* (1, 2 en 3 Sept. 3de bl.) na of het boerenbedrijf voor den Europeaan onmogelijk rendabel kan zijn. Er is in de afgeloopen kwart eeuw een massa veranderd. Een groote groep Inlanders hief zich op en bezette tienduizenden lagere betrekkingen, en in gelijke mate raakte de minder goed gesitueerde groep Indo-Europeanen nog meer aan lager wal. *Er is thans heel wat meer waardeering gekomen voor het boerenbedrijf.* De Europeaan heeft in den economischen strijd een massa voor op den Inlander; men mag van den Europeaan wel verwachten dat hij zijn bedrijf niet houdt op het niveau van een Inlandsch boertje, maar dat hij een hooger staand en meer geperfectionneerd bedrijf weet te stichten. Kan hij dat niet, dan worde hij geen boer. Men vindt in Indië verschillende voorbeelden van succes van *geslaagde boerenbedrijven:* De boerderij *De Wet* (Tjisaroea), *Ursone* te Lembang, enz. De zaak is voor de groote steden van domineerend belang omdat eene goede melkvoorziening in de toekomst slechts rendabel zal zijn door flinke bedrijven, buiten de stad gelegen. Uitvoerig behandelt Z. de resultaten van zijn bezoek aan verschillende ondernemingen ten Zuiden van Soerabaja. De boerderij *Cultura* te Kasri is in 1920 op zeer bescheiden schaal begonnen. De veestapel telt thans 83 dieren. De melkerij is uitstekend ingericht. Met de strengste eischen der hygiëne is rekening gehouden; de melkkamer is een voorbeeld van reinheid en praktische inrichting. Men heeft een dagproductie van circa 300 L. melk. Van de economische zijde kon Z. geen gegevens verkrijgen. De veestapel op de boerderij *Elie* te Boto-Malang, 20 min. van Lawang, in 1922 opgericht, telt 92 dieren. De boerderij werkt onder bijzonder gunstige omstandigheden: goed klimaat, goedkoope gronden en voeder, terwijl de melk in zeer korten tijd beneden is, in de stad en bij de spoorbaan. Hier is een koe met slechts 5 L. melk daags nog rendabel. Met een eigenlijk primitief en eenzijdig bedrijf maakte men hier nog een behoorlijke interest van zijn kapitaal. Thans staat men er op meer deskundig standpunt. Landbouw sluit zich vanzelf bij veeteelt aan, maar blijft uitsluitend gericht op de belangen der veeteelt. De boerderij *Soember Brantas,* vèr boven Poenten, nabij het zadel tusschen Ardjoeno en Andjasmoro, op 5300 voet hoogte, is uit een kleinlandbouwbedrijf gegroeid tot een boerderij met een flinken veestapel en een schitterende bloemenaanplant, hoog in de heerlijke bergen bij de bronnen van Brantas. In Indië — zegt Z. ten slotte — zijn *landbouwscholen,* doch deze zijn niet geschikt voor het leeren van het werk in een boerderij; in *Australië* is dit wèl het geval. Waarom krijgt Java zoo'n school niet? *In flink en deskundig geleide boerderijen kunnen velen zich een mooi bestaan verschaffen.*

Volgens het „A. I. Dgbl." *(De Sum. Post,* 10 Sept. 3de bl.) zijn de werkzaamheden ten behoeve van de I. E. V.-*kolonisatie in de Lampongs* thans zoover gevorderd, dat in October de eerste kolonisten derwaarts kunnen vertrekken.

II. UIT DE INLANDSCHE PERS.

De alcohol en de Inlandsche bevolking.

In de „Perniagaän" van 5 Maart 1926, is het in de „Nieuwe Vorstenlanden" voorkomende bericht overgenomen dat, bij de viering van den geboortedag van Pangéran Ario Koesoemo te Soerakarta, geen alcohol is rondgediend en dat op het avondfeest, dat van 10 tot 12 uur plaats had, slechts thee werd aangeboden.

Waar de meening steeds veld wint, dat een goed feest zonder gebruik van alcohol moeilijk kan slagen, mag men de wijze waarop de viering van dezen geboortedag heeft plaats gehad wel als iets buiten de gewoonte om beschouwen.

Men kan dit gegeven voorbeeld niet anders dan loven, vooral wanneer rekening wordt gehouden met het zekere feit, dat het gebruik van alcohol door de vorstenlandsche bevolking reeds sedert geruimen tijd toenemende is.

Het orgaan „De Tempelier" van de vereeniging tot bestrijding van het gebruik van sterke dranken, wijst op de voortdurende aanwezigheid van een paar met bitterextract vermengde flesschen jenever op de toonbank van het buffet in één der spoorweghaltes tusschen Djocjacarta en Magelang, waar een inlandsche vrouw werd aangetroffen, die, tegen betaling van één pitjies (kleine koperen of tinnen munt), zich van één glas (slokij) sterken drank voorzag.

Ook mannelijke inlanders laten zich ten de[...] onbetuigd.

De schrijver is van meening dat het wel de[...] waard is eens een ernstig onderzoek te laten in[...] omtrent den omvang, welke het alcoholverbr[uik onder] de inheemsche bevolking heeft aangenomen.

Nu kan men van zekere zijde wel beweren, [...] een verkoop van 2 flesschen jenever per dag, [...] vang onmogelijk groot kan zijn, doch als die vrou[w ...] groentenverkoopster is f 0.30 per dag met [...] drijf verdient en daarvan f 0.10 afzondert voor [...] bruik van alcohol, dan zal die regelmatig terug[...] de uitgave haar reeds moeilijk levensbestaan ze[ker ...] verbeteren en heeft zij haar moeilijken toestan[d ...] zich zelve te wijten.

Te Soerakarta bestaat een drank, die Tjioe Bo[...] wordt genoemd en welke is samengesteld uit ar[...] mengd met eenige medicijn.

Hij is dáár zéér in trek en wordt dikwijls ge[...] door de geleiders van een bruidegom, die o[...] huwelijksdag naar het huis van zijne bruid wo[rdt ...] leid en die men dan in beschonken toestand ka[n ...] treffen.

Het is natuurlijk mogelijk, zegt de schrijver te[...] te, dat men hem niet zal willen gelooven, wann[eer ...] zegt, dat onder de santri's personen zijn die z[...] vriend zijn met de Tjioe Boembon.

Een Fancy-Fair van de Vereeniging „Jong Ja[va"]

Den 7den Maart 1926 hield de vereeniging Jo[ng ...] te Weltevreden, in het gebouw van de Vrijmets[...] loge een fancy fair, waarbij tevens eenige opvo[...] werden gegeven.

De zuivere opbrengst daarvan moest voor d[...] dienen ten behoeve van de noodlijdenden in Oo[...] en voor de helft tot versterking van de vereen[...] kas.

Hoeveel het bedrag is geweest, was niet me[...] heid op te geven, doch, in aanmerking genom[en ...] opgewekte stemming welke er geheerscht heef[t ...] men wel aannemen dat het resultaat is medege[...]

Behalve Inlanders en Chineezen, waren ook v[...] derlanders aanwezig.

Op het erf en in de galerij van het gebouw w[...] legenheid tot het gebruiken van versnaperin[gen ...] verfrisschende dranken, die door Nederlandsch[...] kende Inlandsche meisjes in lands kleederdrac[ht ...] den rondgediend en bij wie men sigaretten en b[...] kon koopen.

Het ontvangen geld werd in een bus gestort.

In een der vertrekken van het logegebouw w[...] de voortbrengselen van handkunstnijverheid te[...] gesteld, waarbij de meisjes medewerking verle[...]

In het groote vertrek gaf, voordat ten 9 uur [...] voering begon, de heer Raden Mas Kodrat ga[...] spel ten beste en werden daarna door de da[...] heeren op het tooneel voordrachten in de Nede[rland-] sche taal gehouden, gevolgd door een serimpieda[ns ...] 6 meisjes, welke onder leiding van den heer [...] was ingestudeerd.

Het was duidelijk zichtbaar dat geleidelijk [...] langstelling voor de danskunst toeneemt.

Te 2 uur 's nachts was het genoegelijke fees[t ...] loopen.

Het is opgevallen, zoo schrijft men in de „P[...] gaän" van 8 Maart 1926, dat geen hooge Inla[ndsche] autoriteiten waren te zien op dit liefdadigheid[...] dat toch werd gegeven ten behoeve van noodli[...] landgenooten.

In Nederland toonen de toonaangevende pe[rsonen ...] in dergelijke gevallen meer belangstelling en w[...] de zaken beter geregeld.

Gelukkig dat de Vereeniging „Jong-Java" ee[n ...] dadigheidsfeest heeft georganiseerd, dat tot voo[...] van meerdere kan dienen.

III. UIT DE CHINEESCHE PERS.

Het in beslagnemen door de Bataviaasche politi[e van] eenige voorwerpen behoorende tot den invent[aris] van een Chineesch bedehuis.

II (Slot).

Deze besprekingen hebben tot gevolg gehad [...] wachter van het bedehuis werd vrij gelaten, [...] aan den wijkmeester werd vergund de door [...] chercheur in beslag genomen goederen weder [...] nemen.

Tevens werd aan den wachter toegestaan de g[...]

...id voor het gebed wederom open te stellen en het ...strekken van de Hoe's voort te zetten, wanneer dit ...rd gevraagd.

De zaak kwam dus weder op den ouden voet, doch ...t dit verschil dat van de teruggegeven goederen, ...lgens bericht, een gouden medaillon en een gouden ...p werden gemist, die aan het godsbeeld toebehoor...n en door erkentelijke gevers waren geschonken.

Wel werd de politie daarvan op de hoogte gesteld, ...ch omtrent het resultaat van het onderzoek werd ...heden geen bericht ontvangen.

De vragen rijzen dus of die aangelegenheid maar op ...aar beloop zal worden gelaten en krachtens welke ...voegdheid de Europeesche rechercheur handelde ...als hij deed?

Men kan toch niet aannemen dat de Bataviaasche ...litie niet op de hoogte zou zijn van regelingen, die ...ds zoovele jaren in Ned.-Indië bestaan?

Aangenomen evenwel, dat de politie geheel onkun...g was van de bestaande godsdienstige gebruiken ten ...e, dan had de rechercheur, na de ontvangen ge...ens van den wachter, toch de noodige inlichtingen ...nnen inwinnen bij de Chineesche autoriteiten dan ...l op het bureau van Chineesche Zaken.

Die onkunde mocht voor hem geen motief zijn om ...goederen in beslag te nemen en deze naar het ...ofdbureau van politie te laten brengen, ook zelfs ...t al ware de meening van den rechercheur juist ...t er bedriegerijen met de verstrekking van bezwe...ngsmiddelen hadden plaats gehad.

Ware een fanatiek Chinees bij de in beslagname der ...lderen tegenwoordig geweest, dan weet men niet tot ...lke gevolgen die daad aanleiding zoude hebben ge...en.

Moet men zich verwonderen over den moed van den ...rechercheur om zijne bevoegdheden te overschrijden; ...staat men verbaasd over het feit, dat het personeel ...het politiekantoor onwettig in beslag genomen goe...en in ontvangst nam.

De schrijver wijst hierbij op het graf van Loear Ba..., waar dagelijks tal van personen komen bidden ...beloften komen vragen en door het vrijwillig geven ...geschenken in het bezit komen van reukwaar of ...nen.

...ch daarbij wordt er niet aan gedacht die handeling ...beschouwen als een clandestiene verkoop van be...ringsmiddelen.

...wanneer het loopende gerucht, dat aan de in beslag ...omen goederen op het politiekantoor niet de minste ...g werd besteed, waarheid bevat, dan ziet de schrij...daarin een geringschatting van de godsdienstige ...elens van anderen, die aanleiding geeft tot de op...king, dat de Bataviaasche politie er slag van heeft ...zelve in opspraak te brengen.

...en heeft de aangelegenheid voorgebracht bij den ...iseur van Chineesche Zaken, die toegezegd heeft ...plaatselijk onderzoek te zullen doen instellen door ...ambtenaar.

...e uitslag van dat onderzoek dient dus te worden ...wacht.

...st- en West-Ind. Literatuur-Overzicht.

Waarheen met onze nationale luchtvaart?

...nder dit opschrift bevat Neerlandia van deze maand ...beschouwing van generaal b.d. C. J. Snijders. Wij-...op de luchtvaartdagen te Scheveningen gedurende 27 Augustus jl., welke weder eens een treffend be...gaven, dat het geheim waardoor men de belang...ing vermag te boeien, niet behoeft te worden ge...t in de veelheid en de grootsche verhoudingen van ...gebodene, doch veeleer is te vinden in de juiste ...e, de degelijkheid en de belangwekkendheid van ...en ter bezichtiging en bestudeering wordt beschik...gesteld, constateert gen. Sn. met voldoening dat ge...nde die dagen opnieuw is gebleken dat Nederland ...het gebied der luchtvaart een eervolle plaats heeft ...en te verwerven en zich in staat toont aan de toe...stige ...ken. ontwikkeling daarvan krachtig mede te

...och hiermede is men, zegt schr., niet aan het einde ...n zijn taak gekomen; men is nog slechts in het begin. ...zijn nog ontzaglijk vele onvoldane behoeften en onbe...digde eischen; er zijn nog reusachtige braakliggende ...eden; er zijn nog onbegrensde mogelijkheden voor ...technische en organisatorische ontwikkeling van het ...tvaartverkeer. En het is de plicht van Nederland om ...taak te aanvaarden en te volbrengen, omdat onze ...volle naam en nationale waardigheid er mee gemoeid zijn en er tevens onmetelijke stoffelijke belangen voor ons land en Nederlandsch-Indië mede gemoeid zijn.

Nederland is een groote natie, al ware het slechts wegens zijn rijk en uitgebreid Aziatisch-Australisch gebied, met zijne bevolking van meer dan 50 millioen zielen, een gebied, waarvan de internationaal-economische beteekenis voor de toekomst moeilijk te hoog kan worden geschat. En gelijk Nederland een van de grootste aandeelen heeft in de gezamenlijke tonnenmaat der wereldhandelsvloot, zoo komt het ook een leidende toe in het wereldluchtverkeer.

Maar wat is te dien opzichte tot heden toe bereikt? Het antwoord kan iedereen dadelijk geven. Het particulier initiatief treft geen verwijt, doch „men kan de houding der Regeering na 1920 aangenomen, het best omschrijven als *niets doen*, wat de Regeering in Nederland aangaat, en wat het Ned.-Indisch Gouvernement betreft als *lijdelijken weerstand*, door het gestadig kaatsen van den bal van de eene commissie naar de andere, en van den eenen raadgever naar den volgenden”.

Daaraan zal eindelijk een einde moeten komen en de schr. heeft gegronde hoop dat zulks inderdaad weldra het geval zal zijn, daar de tegenwoordige Minister van Koloniën en de nieuwe Gouverneur-Generaal beiden onlangs aan eene ten gehoore ontvangen afvaardiging van het Comité Vliegtocht Nederland—Indië de verzekering gaven doordrongen te zijn van het groote belang van het luchtverkeer voor Ned.-Indië en zich voorstellen te doen wat mogelijk is om de totstandkoming ervan te bevorderen.

We bevelen eene nadere kennismaking met het artikel van generaal Snijders ten zeerste aan; het bovenstaande geeft slechts een zeer onvolledig inzicht van deze nieuwe en toe te juichen poging van den gezaghebbenden schr. om te wijzen op de groote belangen welke hier voor Indië en voor Nederland op het spel staan, of zooals hij het zelf uitdrukt: „De luchtverbinding Nederland—Nederlandsch-Indië is een Grootnederlandsch belang van de eerste orde, een belang dat in de toekomst een beteekenis zal verkrijgen, vergelijkbaar met die van de nationale rechtstreeksche mailscheepvaartverbindingen tusschen het Moederland en de Koloniën. Maar de allereerste voorwaarde voor het tot stand komen daarvan is de schepping van het luchtverkeer binnen onzen Indischen Archipel, dat tevens op zichzelf een dringende verkeerseisch van groot economisch gewicht voor ons eigen gebied is. Daarom hiermede niet langer gedraald!”

De Indische Gids.

De hoofdredacteur G. Nypels opent de Oct.-afl. met een bijzonder actueel onderwerp, nl. het Koloniaal Instituut te Amsterdam. — De hr. E. L. K. Schmülling levert eene bijdrage: De groote omvang, de aard en beteekenis der braakligging van de bouwgronden op Java en Madoera in den Inlandschen landbouw”. — De hr. H. Ch. G. J. van der Mandere geeft het eerste gedeelte eener beschouwing over het mandatenstelsel van den Volkenbond. — Over de verdediging van Ned.-Indië polemiseeren de hoofdredacteur en een schrijver die volstaat met de initialen C. R. M.

Op deze hoofdartikelen volgen dan de vaste rubrieken Varia (waarin o.m. Apenfokkerij, een nieuw bedrijf voor Indië; Met de Nederlandsche reisvereeniging naar Indië). — Revue van brochures, enz. — Buitenland. — Koloniale literatuur (o.a. bespreking van Adatrechtbundels 25 en 26; het werk van J. A. Loebèr over batikken; en de jongste kroniek van het Sumatra-Instituut). — Ten slotte bevat de rubriek Wetenschap, enz. een bij de vorige afl. aansluitend overzicht der verrichtingen van de Nieuw-Guinea-expeditie.

Nederl.-Indië. Oud en Nieuw.

De eerste bijdrage in het fraai geïll. Oct.-Nr. is van den hr. J. F. Snelleman en handelt over het ethnografisch museum van de Kon. Militaire Academie te Breda, dat vooral van beteekenis is geworden sedert de toevoeging van de verzameling Indische ethnografica, afkomstig van den Hoofdcursus te Kampen. — De hr. W. O. J. Nieuwenkamp vervolgt zijn artikelenreeks over „vaartuigen in Tropisch Nederland” (hij beschrijft thans de op Bali en Lombok door de bevolking gebruikte prauwen). — De hr. F. Esser publiceert het eerste gedeelte eener beschrijving van bij de Oost-Javanen gebruikelijke feestelijkheden voor zoover ze betrekking hebben op den godsdienst, op het beroep of ambacht en op het huisgezin. — Anne Hallema geeft eene beschrijving van een meesterwerk van Boeddhistische kunst (nl. een Boeddha-beeldje uit de Wei-periode).

Jaarverslag van den Topogr. Dienst.

Verschenen is de 21e jaarg. (1925) van het jaarver-

slag van den topografischen dienst in Ned.-Indië. Behalve een overzicht van de verrichtingen door dien tak van dienst in genoemd jaar, als terreinwerkzaamheden in verband met kantografische opmetingen van verschillende gedeelten van den Archipel, drukken van kaarten enz., bevat het verslag weder een aantal bijdragen van gemengden aard, waardoor het ook voor buitenstaanders een zekere aantrekkelijkheid heeft, die tot nadere kennismaking met het geheel noopt.

Bedoelde bijdragen, verduidelijkt door tal van kaarten en platen, zijn getiteld: In Memoriam J. J. K. Enthoven, generaal-majoor, oud-chef van den topogr. dienst in Ned.-Indië enz., door H. J. K. S(chuitenvoerder). — Prof. Dr. J. J. A. Muller 1856—2 Mei—1926, door L. F. van Gent (met portret). — Het district Djampang—Wetan (in de Preanger), door Dr. S. van Valkenburg. — De vulkaan Koenjit (op Sumatra), door E. Roeges. — Enkele aanteekeningen omtrent de afvloeiing van het Tobameer, door B. J. Lambers. — De vulkanen Soembing en Laboeh (op Sumatra), door J. V. D. Werbata. — Eenige aanteekeningen bij de kaart van den top van het Rindjani-gebergte (Lombok), door J. Th. Horstink. — Waterpassingen in Zuid-West-Celebes en in de Minahasa, door P. D. Boon. — De bouw van het Wilisgebergte (Java), door A. Tissot van Patot. — De nauwkeurigheidswaterpassing van Java, door H. J. K. Schuitenvoerder.

Eigen Haard.

Het Nr. van 9 Oct. is grootendeels gewijd aan het Koloniaal Instituut. Na een inleidend woord van de Redactie vangt de Minister van Koloniën, Dr. J. C. Koningsberger, aan met een artikel getiteld: „Een levend monument". — De hr. Th. A. Delprat herdenkt Dr. F. R. Hubrecht, terwijl de hr. S. P. van Eeghen over wijlen den hr. J. T. Cremer schrijft. — De oud-Minister van Koloniën S. de Graaff wijst het Instituut aan als geestelijk centrum. — Verder o.m. nog bijdragen van den hr. C. J. Hasselman: Het ontstaan van het Koloniaal Instituut; van Prof. J. C. van Eerde: „Kennis van den Inlander; van den hr. C. W. Janssen over den Deliplanter; van Mr. A. Neytzell de Wilde, die schrijft over Indië en den Volksraad; en van Mr. L. J. A. Trip, wiens bijdrage getiteld is: Kennis, belangstelling, samenwerking. Als geheel een mooi Indisch Nr., verlucht met portretten en andere zeer fraaie afbeeldingen, o.m. ook van het nieuwe gebouw der Ned. Handel-Maatschappij te Amsterdam.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 10 (4 Sept.). Proeven met selectieve uitdunning bij cassave, door M. Koch en M. van der Meer. — Enkele opmerkingen over de practische waarde van procédé's voor het concentreeren van latex, door Ir. J. G. Fol (ontleend aan de Ind. Merc.). — De gevolgen van de verhooging van het invoerrecht op thee op het verbruik in Nederland, door F. H. de Kock (ontleend aan Econ. Stat. Berichten). — De geest van Deli. Lezing gehouden voor het Oostkust van Sumatra-Instituut (slot volgt). — J. van Motman (met portret).

De Indische Mercuur.

No. 40 (6 Oct.). De opening van het nieuwe gebouw der Nederlandsche Handel-Maatschappij te Amsterdam (met afb.). — Overzichten van den Volksraad (eerste gewone zitting-1926), door H. Ch. G. J. van der Mandere (vervolg). — Jaarboek van het Mijnwezen in Nederlandsch-Indië, besproken door Prof. Dr. L. Rutten. — Aluminium als verpakkingsmiddel voor thee. — 's Lands caoutchoucbedrijf (overzicht jaarverslag 1925). — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft recente literatuur over vezelstoffen, plantenziekten en -plagen. — Bodemvraagstukken.

Chung Hwa Hui Tsa Chih.

Het voorheen op onbepaalde tijdstippen verschijnend orgaan van de Chineesche vereeniging Chung Hwa Hui zal in den vervolge geregeld om de twee maanden uitkomen. De nieuwe redactie van Tsa Chih, bestaande uit de hh. Mr. Phoa Liong Gie, Khouw Bian Tie en Ir. Tan Sin Hok, zeggen in het eerste Nr. (gedateerd Aug. '26 en verschenen bij de Leidsche Uitgeversmaatschappij te Leiden) dat ze den weg zal volgen door haar voorgangers behandeld. Aan politiek zal alleen worden gedaan in zoover onder dat begrip wordt verstaan: „die Tätigkeit, die auf das Bewirken guter sozialer Zustände gerichtet ist".

Van de verschillende interessante bijdragen welke dit Nr. vullen, trekt vooral de aandacht een beschouwing van den hr. Khouw Bian Tie over de Chineesche je- beweging in Indonesië.

Indisch Tijdschrift van het Recht.

Behalve de vaste rubriek Jurisprudentie bevat van dl. 124 het vervolg eener verhandeling van van Kan over de geschiedenis der codificatie in (welke ook in afl. 2 wordt voortgezet), benevens beschouwing van Dr. H. J. Levelt: „Internationaal Gezag en ten uitvoerlegging van door vreemde re- gewezen vonnissen.

Blaadje voor het Volkscredietwezen.

In het Juli-Nr. is een belangrijk rapport (of eig- een uittreksel er van) van Dr. C. L. van Doorn op- men over het volkscredietwezen in de Minahassa. maakte in 1925 eene reis naar genoemde streek te- studeering van drie vraagstukken, nl. 1. Welke economische kracht van de Minahassa? 2. Welke maatschappelijke factoren als credietwaardigheid v- bevolking, vereenigingszin enz., waarmede bij het niseeren der instellingen rekening gehouden worden? 3. Wat heeft het credietwezen tot nu to- reikt? In het rapport komen alleen de twee ee- noemde punten ter sprake.

Het Aug.-Nr. bevat o.m. deskundige beschouw- van verschillende hand in verband met voorstellen trent de reorganisatie van het Volksbankwezen.

De wapenstilstand in de rubber.

Onder dit opschrift een artikel in No. 16 (31 A- waarbij vooral de nadruk wordt gelegd op de hu- positie van de Indische bevolkingsrubber, in ve- met den gedaalden marktprijs van het product in algemeen. Met verwondering leest men dat de exp- van bevolkingsrubber in het eerste halfjaar met *procent* zijn achteruitgegaan, daar bijv. een auto- als Dr. Rutgers in zijne brochure „De toekomst de- volkingsrubbercultuur in Ned.-Indië" heeft gezegd men rekening had te houden met eene voortdurend- zeer sterke toeneming der productie in de eerstvolg- jaren. Of de lagere marktprijs hier een rol heeft speeld kan niet met zekerheid worden gezegd.

* * *

Verslag omtrent het beheer en den toestand va- Centraal Doorgangshuis voor Regeeringspupill- Malang over het jaar 1925. Samengesteld naar de den Directeur van Justitie krachtens artikel 19 v- dwangopvoedingregeling gegeven aanwijzingen platen).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chine- pers. No. 36. 4 Sept. 1926. (Bureau voor de Vol- tuur en aanverwante aangelegenheden te Weltevr-

Beknopt overzicht van eenige Ned.-Indische ten, die giftig zijn of giftige bestanddeelen be- door M. Duyster (vervolg). (Pharmaceutisch Tij- v. N.-I. Juni—Juli—Aug. '26).

Indische curiosa. Een zonderling specimen van jaksche houtplastiek, door P. B. (De Ind. Verlofg- 8 Oct.).

De Gouvernementsbedrijven in Nederlandsch- door Ir. P. A. Roelofsen (naar aanleiding van een schouwing van Ir. J. van der Waerden over het onderwerp). — Het ontwerp voor een Indisch- drijvenwet, door J. Th. Gerlings. (Econ.-Statist- Berichten, 6 Oct.)).

Koffie in Nederlandsch-Indië (ontleend aan een tikel van Dr. C. J. J. van Hall). (Korte Berichten Landbouw, enz. 3 Sept. '26).

Regenwaarnemingen in Nederlandsch-Indië, jaarg. 1924. Bewerkt en uitgegeven door het Magnetisch en Meeorol. Observatorium te Ba- (Weltevreden, Landsdrukkerij).

W. O. J. Nieuwenkamp. Inlandsche kunst van derlandsch Oost-Indië. I. Bouwkunst van Bali. ('s- venhage, H. P. Leopold's Uitg. Mij.). (48 platen toelichtenden tekst).

Deze schilderwijze HEET batikken ... maar IS h-

„Al wie een doek tracht te beschilderen en ver- „uitstrijkt, doet de ondervinding op, dat de ve- „loopt, een mop doet ontstaan, die reeds de „poging van uitvoering verijdelt. Door het meng- „een vette zelfstandigheid, b.v. van olie, in de „vermijdt men wel het kladden, doch offert tegelij- „de mogelijkheid op, de beschilderde stof voor een

tisch doel te gebruiken: de stof blijft stijf en vet en is voor het dragen ongeschikt. Wat men verkrijgt is niet een kleedingstuk, maar een schilderij, dat zich slechts tot inlijsten en ophangen leent. Dit uitloopen der waterverf op doek wordt voorkomen door op stoffen de ruimte, die voor een bepaalde kleur is bestemd met vet te omwallen, wat het mogelijk maakt verschillende kleuren naast elkander te bezigen, zonder gevaar voor ineenloopen. Deze schilderwijze heet batikken."

Dit fraais staat in de October-aflevering van De Vrouw en haar huis, onder redactie van Elis. M. Rogge. Het opstel heet „Westersche batiks van Nelly de Fautereau-Gradowska" en de schrijfster of schrijver noemt zich M. I. Paris.

Er komt nog meer: „Van de droge, peuterige, dikwijls onbegrijpelijke figuratie uit 't Oosten is (door Nelly) niets overgenomen. Haar kunst is nieuw...... niets van de Oostersche zoetelijkheid, maar ook niets van de Westersche grofheid."

Hopeloos hardleersch blijven sommige menschen.

Sn.

Suriname.

In „Het Algemeen Handelsblad" van 7 October een artikel onder het hoofd *„De kans voor Suriname. Doe het nu!"*

Na een uiteenzetting van de pogingen om den aanvoer in Britsch Guiana van immigranten uit Britsch-Indië weder in het leven te roepen, welke pogingen tot dusver niet geslaagd zijn, schrijft het blad:

....„Nu heeft Suriname vóór, dat het een vrij goede, al is er op enkele punten belangrijk aan te verbeteren, immigratieregeling bezit. Het kapitaal kan er dus de noodige arbeidskracht vinden. Het is, naar uit de nota van den Ondernemersraad gebleken is, ook wel geneigd, zich voor Suriname beschikbaar te stellen, wanneer aan enkele verlangens wordt tegemoet gekomen. En het kapitaal in Amerika beschikbare kapitaal, dat belegging naar buiten zoekt, toont ook wel neiging om daarbij Suriname de voorkeur te geven.

Zou dit evenwel ook zoo blijven als door nieuwe regelingen voor Britsch Guyana de toestand daar veranderde? Dan geniet dit van zijne iets betere ligging in opzichte van de Vereenigde Staten en sommige deelen van het Britsche Rijk, maar bovendien van de „imperial preference", welke het tolrecht in andere onderdeelen van het rijk met 50 pCt. doet verminderen. Het is zaak voor Suriname gebruik te maken van den thans bestaanden voorsprong, zich, terwijl het dien geniet, een plaats te veroveren op de markt.

Nu liggen daar reeds weer een paar maanden de beschouwingen van den Ondernemersraad. Ze zijn in de pers in hunne hoofdzaken gunstig ontvangen; de gouverneur en de minister staan er welwillend tegenover. Maar van concrete voorstellen in de richting van de bedoelde nota hebben wij nog niet gehoord. Zal alles eerst nog eens breedvoerig op vóór en tegen moeten worden besproken bij de begrooting van Suriname, dus nadat wij eerst bij de staatsbegrooting een langdurig algemeen debat hebben gehad? En zal dan de minister zich zetten aan het overwegen van verschillende denkbeelden, zoo uit deze nota als uit de Staten Generaal? Wanneer zou het dan tot daden komen?

Daarom zeggen wij, ook met het oog op hetgeen nu in Engeland is geschied en waartoe dit zou kunnen leiden: Doe het nu! Laat de minister niet afwachten, wat de Staten-Generaal er van zullen zeggen; laat hij al aanstonds de noodige voorstellen doen ontwerpen en voor de volksvertegenwoordiging komen met een vast plan. Dan weet men èn in de betrokken Nederlandsche kringen èn in Suriname wat de regeering wil en meent te kunnen.

Niet meer overwegen, maar doen! En dat.... nu!"

• • •

Van Britsch Guiana gesproken:

Dezer dagen kwam ons in handen het Juli-nummer 1925 van „United Empire", waarin een artikel van J. B. Cassels, M. B. E., *„Problems of British Guiana"*. Wij lezen daarin dat er in Britsch Guiana een „Foresty Department" in het leven is geroepen, dat in November 1925 zijn werkzaamheden heeft aangevangen. In Suriname heeft men — niettegenstaande al de hier te lande van bevoegde zijde aangewende pogingen om het te voorkomen — den houtvester weggesoberd! Zijn groote kennis van de Surinaamsche bosschen heeft hij meegenomen naar Oost-Indië, waar hij er niets aan heeft.

• • •

In „De Telegraaf" van 6 October, 3e avondblad een bericht over een uitvoerig onderzoek door de Scandinavische ingenieursvereenigingen over den paalworm en de middelen die aangewend worden om de verwoestingen door dit diertje aangericht tegen te gaan.

Het besproken rapport is ons niet bekend, maar zou het niet op den weg liggen van het Departement van Koloniën om die ingenieursvereenigingen te wijzen op hetgeen door den weggesoberden Surinaamschen houtvester is geschreven over de Surinaamsche houtsoorten die weerstand bieden aan den paalworm?

• • •

Ook in Suriname zal men met groote belangstelling kennisnemen van hetgeen geschreven wordt over het nieuwe middel tegen malaria, de plasmochin, gefabriceerd door de I. G. Farbenindustrie Aktien gesellschaft.

De geneeskundige medewerker van de „N.R.Ct." eindigt een artikel over het nieuwe middel aldus:

....„Mühlens besloot zijn voordracht met de opmerking die ongetwijfeld moet worden onderschreven, dat het niet meer kan worden betwijfeld of wij mogen in dit eerste synthetisch samengestelde malariamiddel een ontdekking van den allereersten rang begroeten. Alleen al het feit, dat we nu in staat zijn met zekerheid lijders aan tropische malaria, voorzoover niet direct geheel voorgoed te genezen, toch „onbesmettelijk" te maken, is reeds van de allergrootste beteekenis voor de doelmatige bestrijding van dezen „schlimmsten Tropengeissel". „De Duitsche chemische industrie" — zoo luidde zijn slotapotheose letterlijk — die de tropische wereld reeds voor 6 jaar het voortreffelijke trypanosomenmiddel „Bayer 205" (thans Germanin geheeten) schonk, heeft in alle stilte in moeitevollen doelbewusten onderzoekingsarbeid een nieuwe overwinning op een der ernstigste vijanden van de volksgezondheid behaald. Ik ben overtuigd, dat gij allen het met mij eens zult zijn, wanneer wij de Elbenfelder Farbenfabriken en haar wetenschappelijken staf „aus vollen dankbaren Herzen zu dieser neuen humanen Tat" gelukwenschen.

Tot zoover Mühlens. Inderdaad: de beteekenis van deze vondst voor de tropengeneeskunde en daarmede voor de volksgezondheid intropische en subtropische landen kan moeilijk overschat worden.

In een particuliere correspondentie in een later nummer van hetzelfde blad over de 89e vergadering van Duitsche natuuronderzoekers en geneeskundigen te Dusseldorf, lezen wij nog:

„In de kliniek voor tropische ziekten van prof. Mühlem in Hamburg zijn reeds een aantal patiënten met plasmochine behandeld. Het voordeel van plasmochine bij de bestrijding van malaria tropica is dit, dat het gelukt, de halvemaanvormige parasieten binnen eenige dagen te doen verdwijnen, een resultaat dat met chinine tot nu toe niet bereikt kon worden.

Men heeft ook een combinatie gemaakt van plasmochine met kleine hoeveelheden chinine, het plasmochine compositum, waarmede bij malaria tropica goede resultaten bereikt zijn, daar na toediening van dit middel alle parasieten in weinige dagen uit het bloed verdwenen waren. Naar sprekers meening is uit proefnemingen, die in verschillende klinieken in Zuid-Europa en op den Balkan met het plasmochine genomen zijn, gebleken dat dit geneesmiddel voor de bestrijding der malaria in warme landen van groote beteekenis zal worden en dat met de synthese van deze stof een ontdekking van den eersten rang is gedaan."

• • •

Voor onze lezers in Suriname vestigen wij de aandacht op het in ons vorig nummer genoemde artikel van den heer F. F. R. Essed over *„de Sarcopsylla penetrans en hare betrekkingen met de Elephantiasis arabun in de Kolonie Suriname"*, voorkomende in het „Geneeskundig Tijdschrift voor Nederlandsch-Indië, Afl. 3, deel 66, 1926. De Sarcopsylla is de zandvloo, in Suriname „sieka" genaamd. De schrijver, die een zeer ernstige studie van het onderwerp heeft gemaakt, wijst op de gevaren die kunnen voortvloeien uit de infectie na het verwijderen van de sieka uit de huid, een infectie waartegen men waken kan. Wij herinneren ons dat wij met een even uitgegloeide speld boven de pas ingedrongen sieka een opening maakten en daarna in het huidwondje een weinig jodium druppelden. Daarmede was de operatie afgeloopen.

De heer Essed heeft met zijn artikel een goed werk gedaan en het is te hopen dat men in Suriname zijn wenken zal opvolgen.

Curaçao.

Leegloopers.

Al maanden lang reeds treft men geregeld bij de *„gangway"* — die zich op de Handelskade bevindt en die dienst doet om verbinding te brengen tusschen de stoombooten en den wal — een troep Engelsch sprekende West-Indiërs aan, vermoedelijk afkomstig van de Britsche eilanden in den omtrek. Daar schijnen ze bij voorkeur de plaats hunner bijeenkomst te hebben.

Wat die groep nu eigenlijk voor haar bestaan uitvoert, blijft ons een raadsel, want altijd ziet men dezelfde gezichten van 's morgens tot 's avonds laat. Men zou daaruit de gevolgtrekking kunnen maken, dat die troep bestaat uit „professional" nietsdoeners. Ledigheid is des duivels oorkussen, zegt een Hollandsch spreekwoord en daar de Britsch West-Indiërs van de arbeidende klasse niet zoo bijzonder gunstig staan aangeschreven, zou het niet te verwonderen zijn, dat ze booze plannen smeden. Houdt de politie hier wel een oogje in het zeil? *(A. d. C.)*

Scheepsbouw.

Met goed gevolg heeft plaats gehad de proeftocht van het bij de Scheepsbouw Maatschappij „Nieuwe Waterweg" te Schiedam, voor rekening van de Curaçaosche Scheepvaart Maatschappij te Willemstad (Curaçao), gebouwde dubbelschroef stoomtankschip „Matilde".

Het schip is geclasseerd onder Lloyd's klasse 100 A. I., „with freeboard carrying Petroleum in bulk" en ingericht voor het vervoer van olie voor de vaart tusschen Venezuela en Curaçao. Capaciteit ongeveer 2320 Eng. tonnen bij een diepgang van 11' 1½"; lengte tusschen de loodlijnen 305'; grootste breedte 50'; bruto tonnenmaat ca. 2600 ton.

Het schip is verdeeld in vijf groote middentanks voor lading, cofferdam alsmede 3 bunkers voor berging van stookolie. Het voorruim is ingericht voor het vervoer van benzine in bussen.

De officieren en machinistenverblijven zijn op het achterdek, terwijl de verblijven van de bemanning zich bevinden onder den bak. De kapiteinsverblijven zijn midscheeps op de brug.

De voorstuwing geschiedt door middel van twee triple expansie machines me een gezamenlijk vermogen van ongeveer 1500 I.H.P., welke machines het schip een snelheid geven van 10½ mijl per uur. De stoom wordt geleverd door twee stoomketels van het Schotsche vlampijptype, welke onder geforceerden trek met olie gestookt worden. Het schip heeft voor het snelle verplaatsen van de lading een pompinstallatie met een capiciteit van 500 ton per uur.

(A.H.)

Jan de Vos.

Zeker wel Curaçao's oudste ambtenaar heeft thans eervol ontslag gekregen wegens gezondheidsredenen. Een stuk in de tachtig moet Jan de Vos thans zijn. Hij kwam als koloniaal in de kolonie, kort voor de afschaffing van de slavernij, waarvan hij nog te vertellen wist. In de laatste jaren — wij weten niet hoe lang reeds — diende hij het Hof van Justitie en den Kantonrechter als bode.

Dr. Van der Hoog.

De officieele bekendmakingen van de gouvernementssecretarie van 3 Sept. l.l. bevatte thans de eervolle ontheffing van dr. P. K. v. d. Hoog op zijn verzoek van de verdere waarneming van de betrekking van directeur van den openbaren gezondheidsdienst. *De Union* verneemt, dat dokter Henriquez van St. Eustatius zal benoemd worden.

Handelskade en Waaigat.

Naar wij in de*Amigoe* lezen heeft de Koloniale Raad zonder hoofdelijke stemming aangenomen het plan tot verbetering van Handelskade en Waaigat, ontworpen door den heer Ir. Boomsun, chef van de afdeeling Havenverkeer te Rotterdam. De kosten bedragen f 595.000.—.

Aan het Eindverslag ontleenen wij de volgende woorden, kenschetsend voor den ongewenschten toestand die na alle wrijvingen van den laatsten tijd is ontstaan:

„Ten slotte wenschten verschillende leden te doen uitkomen, dat zij zich weder met meer details dan anders het geval zou behoeven te zijn, hebben ingelaten, omdat zij met leedwezen moeten mededeelen, dat het vertrouwen in het Bestuur, dat, zooals vanzelf spreekt, zich moet doen voorlichten en handel... komen adviezen en de uitvoering aan de amb... moet overlaten, doch dat hier gaat over het ver... in de in 's Landsdienst zijnde personen met de ... ring der plannen belast."

Elias M. Penso †.

6 September overleed te Willemstad de hee... M. Penso, lid van den Kolonialen Raad, cons... België en Chili, lid van den Kamer van Koop...

Het tienjarig-bestaan der C. P. I. M.

Wij hebben onlangs medegedeeld, dat de he... schans Dentz in *de Indische Verlofganger* van ... l.l. over dit onderwerp heeft geschreven. De ... neemt dit stuk over, doch meent, dat dit jaar ... het juiste gekozen is voor deze herdenking. ... 1915 werd de koopacte der eerste plantage ... en eerst in Mei 1918 met het raffinaderijbedrijf ... gin gemaakt. Die eerste aaankoop geschiedde ... Bataafsche Petroleummaatschappij. „In 1925" ... het blad, „hadden wij dus het 2e lustrum van de ... van de *Bataafsche* alhier kunnen vieren. In M... bestaat er pas aanleiding het 10-jarig bestaan ... opening van de Raffinaderij te herdenken". D... O. D. zal zich waarschijnlijk beroepen op het ... aal verslag 1917, ook door de *Amigoe* aangehaal... de eerste helft van 1916 werd een aanvang ... met haar bedrijf", sprekende van de „petroleum... woorden zullen toch niet klakkeloos neergesch... zijn.

Havenbeweging.

La Union deelt mee, dat in Augustus 248 ... schepen, metende 1205160 ton netto, zijn binne... men, tegen 181, metende 895580 ton, in Aug. ... voorts 130 zeilschepen tegen 120.

Gedurende de eerste 8 maanden zijn binnenge... 1872 (1413) stoomschepen en 1069 (900) zeilsch...

Uit den Verren Vreemde.

De pygmeeën.

Het door ons in het vorige nummer van het Wkbl. vermelde, betreffende het kleutervolkje in ... en Afrika, naar aanleiding van het bericht doo... Stirling uit het diepe binnenland van Nieuw-... verzonden, gaf een onzer lezers aanleiding o... volgende te schrijven:

„Met zeer veel belangstelling nam ik kennis v... beschouwingen over de dwergstammen; ze b... werkelijk interessante bijzonderheden over de ... mitieve menschjes. Doch één opmerking, houde ... ten goede; zou uit hetgeen U schreef de lezer ni... indruk kunnen krijgen, dat we zoo goed als ... wisten van hun voorkomen op Nieuw-Guinea? ... er al vrij wat literatuur, 'k noem slechts het (g... treerde) artikel van den off. v gezondh. M. A. de ... in Tijdschr. Kon. Aardr. Gen. 1912, I. bl. 154: „... ethnologische en anthropologische gegevens o... een dwergstam in 't bergland van Zuid Nieuw-Gu...

Vermoedelijk was U een en ander niet onb... maar, enz."

Dergelijke bewijzen van belangstelling zijn ee... dewerker van het Kol Weekbl. altijd welkom. ... raad van zoo bevriende zijde wordt erkentelijk ... vaard.

Inderdaad was het artikel van den heer M. ... Kock ons niet onbekend, trouwens de „N. R. C... er een uitvoerig uittreksel van, dadelijk bij de op... van het bericht, waarin Prof. Stirling de ontd... van de pygmeeën-kampong in het Nassaugebergte ... de. Daar het initiatief tot de Amerikaansche exp... naar het z.g.n. stamland der pygmeeën, uitgel... door hetgeen het boek van Dr. A. F. R. Wollaston ... titeld: „Papuans and Pygmies" over het dwergvol... vatte, en daar dit in hoofdzaak betrekking ... waarnemingen en berichten van de in 1910 en 19... de zuidzijde van het Nassaugebergte volbrachte ... dekkingsreis, ligt in den opzet der expeditie, ... thans in volle actie is, zelf ook al een verwijzing ... de literatuur.

Ware het blijkbaar niet overbodig geweest, in ... aan vroegere schrijvers in ruimere mate te geven ... hun toekomt, dan wij zulks hebben gedaan, wa... ons in „den verren vreemde" bewegen, namen ... pygmeeën in Nieuw-Guinea wel tot uitgangspunt, ... ons stuk ging toch meer over de negerito-dwergs... men elders, speciaal in Afrika, daarom hebben de...

aangehaalde bronnen ook alleen in die richting wezen.

Hoe men in Nigerië over advocaten denkt.

Ormsby Gore, onder-staatssecretaris voor koloniën, te Londen teruggekeerd is van een reis door Nigeria en West-Afrika, vertelt nu dat een der Mohammedaansche stamhoofden in Noord-Nigerië hem gezegd had dat alle stammen tevreden waren onder de Britsche suzereiniteit, maar de Engelsche regeering moest niet gaan probeeren om de Engelsche wet in Nigerië in te voeren; hij was tenminste ten zeerste verwonderd, ja, verontwaardigd, geweest toen hij een strafzaak had bijgewoond, waarbij de Engelsche wet voorschreef dat twee „beroepsleugenaars” in de rechtzaal werden toegelaten om den rechter te verwarren en het recht te verkrachten. De Mohammedaansche godsdienst schreef voor dat ook de beklaagde tegenover een rechter de waarheid moest zeggen en daar waren dan vergeen „advocaten” bij noodig.

Sir Ormsby voegde eraan toe, dat de inlandsche stamhoofden op dit punt zeer gevoelig waren nopens hun vaderlandsche gebruiken en waar de hoofden zelf de rechtspraak uitoefenen, zou het dwaas zijn om die stammen eenigen vorm van Engelsch recht op te dringen.

Amerika mag tot geheimzinnig Abessinië doordringen.

Met moeite heeft men de uitbarsting voorkomen tusschen Abessinië eenerzijds en Italië met Engeland anderzijds. Dit mag weer op de tegoedzijde van den Volkenbond geschreven worden, die, al brengt hij menige teleurstelling, toch ook al veel goeds gebracht heeft tijdens zijn jong bestaan.

Ras Tafari, de invloedrijke prins-regent en troonvolger in Abessinië, kent ook de politiek van het zoeken van tegenwicht bij een dreigend onheil van andere zijde. Voordat de V. B. in het geschil met Rome en Londen gemoeid werd, had Ras Tafari de V. St. van Amerika reeds voor de Abessinische belangen weten te interesseeren. En 't is niet onwaarschijnlijk dat de wijze waarop uit Washington hierop tegemoetkomend is gedaan, het aan den V. B. gemakkelijker heeft gemaakt tot een minnelijk vergelijk te komen.

Het bezwaarschrift van Abessinië is ingetrokken, want Italië en Engeland hadden vooraf geruststellende verklaringen gegeven.

Van de vriendschappelijke stemming ten opzichte van Amerika hebben de hiertoe samenwerkende N. Amerikaansche Newspaper Alliance, Chicago Daily News en Field Museum te Chicago weten te profiteeren, om toestemming te krijgen tot het zenden van een groote ontdekkingsexpeditie naar de nog niet geëxploreerde gebieden van Abessinië of Ethiopië.

Deze eerste Amerikaansche wetenschappelijke verkenning geschiedt niet alleen met volle instemming van Ras Tafari, maar de prins-regent heeft zelfs, uit naam van de keizerin, een uitnoodiging tot de leden der expeditie gericht om aan de hoofdstad en het hof een bezoek te brengen.

Abessinië is in menig opzicht nog onbekend land. Wat van het binnenland verteld wordt is wel geschikt om avontuurlijk gezinde aan te trekken, maar het dreigt met vele gevaren, terwijl de regeering tot nu toe verder binnen dringen beslist tegenwerkte. In de tweede helft van de vorige eeuw liepen de pogingen van ...el en von Houglin op mislukking uit.

Laaglanden wisselen af met hoog, prachtig bergland. Er wordt gesproken van een ommuurde stad, tot nu toe gesloten voor elken buitenlander. Een groote rivier verdwijnt ergens in woud, zand of meer. Ruïnes, omtrent wier oosprong slechts gissingen bestaan. Flora en fauna vooral, wellicht met verloren gewaande soorten.

De invloed van Ras Tafari reikt ver genoeg om aan de expeditie zekere mate van veiligheid te geven, maar in het spaarzaam bevolkte binnenland is dat gezag daartegen toch ook weer niet voldoende bevestigd, om als een afdoenden waarborg te gelden.

Moet Italië, naaste buurman, en Engeland, de oude ontdekker van Afrika's binnenland, wel steken dat nu het verre, in Afrika vreemde Amerika voorrang wordt verleend om tot het oude —, of wil men liever tot het nieuwe Ethiopië door te dringen; zij zullen dit te eerlijker vinden, nu zij daarin tot zekere hoogte een bestraffing zien voor hun bedreigend politiek beleid.

Cobham terug.

Cobham is luisterrijk gehuldigd te Londen, bij zijn terugkomst van de reis Londen—Melbourne door de lucht: 26.000 Eng. mijlen.

De groote vliegenier zeide overtuigd te zijn dat binnen enkele jaren het vliegen naar Australië tot de alledaagsche gebeurtenissen zal gaan behooren.

Hoe denkt men hierover in Nederland, of juister: in Nederlandsch-Indië? want het moederland toont ten deze meer energie dan Indië.

Ingezonden.

De Pygmeeën.

Rotterdam, 8 October 1926.

De Redactie van het Koloniaal Weekblad
te 's-Gravenhage.

Mijne Heeren.

Tot voor korten tijd nam ik duidelijk de kenteekenen waar, dat door U ernstig er naar gestreefd wordt, den inhoud van het blad tot een zoo gezond en stevig mogelijk peil op te voeren. In dit door U gekozen kader, is m. i. voor een artikel als „De Pygmeeën” verschenen in het nummer van 7 October, geen plaats.

Elk denkend mensch die tevens gerechtigd is om over exploratie op Nieuw-Guinea een eigen oordeel te hebben en weet wat de eigen, publiek toegankelijke rapporten van deelnemers aan deze expeditie hebben onthuld en volgens de laatste berichten nog onthullen over de reeds van huis uit wrakke en zeer bedenkelijke organisatie (als dit woord hier ten minste nog op zijn plaats is), moet het betreuren, diep betreuren, dat de voor zulk een expeditie noodige menschen en tonnen verbruikt worden, om geen erger woord te gebruiken.

Het artikel zelf laat ik liever buiten bespreking, het draagt te duidelijk het kenmerk van te zijn geschreven door iemand die, zonder daarmede iets speciaals onaangenaams te bedoelen, mag worden genoemd een volslagen vreemdeling zooal niet in Jeruzalem, dan toch zeker ten opzichte van de eischen die exploratie op Nieuw-Guinea aan haar priesters stelt, maar die ook volslagen vreemdeling is in de literatuur die op dit Nederlandsche onderzoek berust.

Hoe groot echter de mantel der „Pygmeeën Ontdekking” ook moge uitvallen, compromiteerend groot wellicht, zij zal zeker niet reiken om de onsmakelijke plekken dezer onderneming te bedekken. Uw medewerker had er nog een „eskader vliegeniers” op willen leggen; goddank is *dat* bedrijf in deze Amerikaansche farce, waarmede wij ons in een onzalig oogenblik hebben ingelaten, ons bespaard gebleven! Er is voor deze kostbare levens en instrumenten even gedurfd, maar beter doordacht werk te doen, zelfs op Nieuw-Guinea; dat heeft men op Batavia wel gevoeld.

Hoogachtend,
J. W. VAN NOUHUYS.

Wat de heer Van Nouhuys gelieft te schrijven komt mij in toon evenmin gebillijkt voor, als inhoud. Prof. Matthew W. Stirling van de universiteit te Californië heeft zijn N. Guinea-onderneming op touw gezet onder de auspiciën van de Amerikaansche Smithsonian Institution, met steun van de University van Berkley, instellingen met een wereldreputatie. Het Indisch Comité voor wetenschappelijke onderzoekingen heeft een staf van geleerden, o.w. Dr. W. M. Docters van Leeuwen, directeur van 's Lands Plantentuin te Buitenzorg, aan de expeditie toegevoegd. Met vliegtuigen zijn in Afrika en Azië reeds succesvolle en waardevolle verkenningen in oerland volbracht. Dat de Amerikanen hiervan voor Nieuw-Guinea iets durfden verwachten, is m.i. dus zoo dwaas nog niet. Ik vind 't zelfs jammer dat hun de kans afgesneden is, door hun vlieg-expeditie om te zetten in een zeer langdurige Nederlandsch-Amerikaansche water- en landtransportonderneming. Wat de vliegmachine der expeditie intusschen toch nog gepresteerd heeft vóórdat zij in onbruik geraakte, pleit ook voor haar geschiktheid om in Nieuw-Guinea goed en wetenschappelijk werk te verrichten.

Nu de Nederlandsch-Amerikaansche expeditie eenmaal georganiseerd is, zooals thans 't geval is, en ten slotte zoo toch een gunstig resultaat schijnt bereikt te hebben, waardoor de verkenning van land en volk nog beter zal kunnen geschieden dan met een vliegmachine mogelijk ware geweest, hoop ik dat het voorloopige, gunstige bericht bevestiging moge vinden. Is dit zoo, dan zal ik mij daarover oprecht verheugen! De heer van Nouhuys ook? Of blijft hij dan toch nog boos op de ondernemers?

Wat de strekking betreft van mijn door den heer

Van Nouhuys brieschend aangevallen stukje, verwijs ik naar mijn bescheid, in ditzelfde nummer van het Kol. Wkbl. aan een ander schrijver, die in een meer gebruikelijken toon critiek wist uit te oefenen.

De Schr. v. d. rubriek „Uit den verren Vreemde".

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling Amsterdam.

Aan Heeren Secretarissen der Afdeelingen.

Hiermede ben ik zoo vrij onder Uw aandacht te brengen, dat het mij gelukt is, *speciaal* voor de Afdeelingen der Vereeniging „Oost en West", de zoo bekende Javafilm (Ufa-film), duur 1½ uur, in bruikleen te krijgen tegen eene vergoeding van *f* 25.— per avond.

L. D. PETIT,
Secr. Afd. Amsterdam,
Saxenburgstraat 34, Amsterdam.

Afdeeling 's-Gravenhage.

BESTUURSVERGADERING OP ZATERDAG 2 OCTOBER 1926, DES NAMIDDAGS 2½ UUR, IN HET GEBOUW HEULSTRAAT 17.

Het Bestuur van de Afd. 's-Gravenhage van de Ver. Oost en West, met uitzondering van de Heeren L. A. Bakhuis wegens ziekte, en O. de Bordes wegens verhindering, kwam op genoemden datum in buitengewone zitting bijeen, om afscheid te nemen van zijn voorzitter, den Heer R. Zuyderhoff. De voorzitter heette alle aanwezigen welkom en zei o.m., dat hij wegens zijne benoeming tot algemeen Voorzitter, op grond van het reglement, uit het bestuur der afdeeling moest treden, waardoor zijne benoeming een keerzijde had, daar hij ruim 12½ jaar met vreugde en liefde de bijeenkomsten der afdeeling had voorgezeten, zoodat het hem zwaar viel die taak thans te moeten loslaten. Hij bedacht ook de momenten van smart, wanneer een bestuurslid door vertrek of den dood ontviel. Steeds trachtte hij de afdeeling tot bloei te brengen en achtte het dan ook niet uitgesloten, nu hij voorzitter der Vereeniging is, een werkzaam aandeel daarin te nemen. Hij dankte ten slotte hartelijk voor de medewerking, die hij steeds van de bestuursleden had ondervonden en gaf de verzekering, dat de tijd, gedurende welken hij aan het hoofd der afdeeling had gestaan, hem steeds in aangename herinnering zou blijven. Spreker eindigde zijn rede met de beste wenschen uit te spreken voor den voortdurenden bloei der afdeeling.

Daarna reikte hij den hamer over aan den waarnemenden onder-voorzitter, den Heer Dr. H. D. Benjamins, ter behandeling der overige punten van de agenda.

Dr. Benjamins dankte allereerst namens het bestuur den Heer Zuyderhoff voor zijne hartelijke woorden en memoreerde het vele goede, dat hij in diens 12½-jarige functie van voorzitter tot stand had weten te brengen. Wij zullen, aldus spreker, de wijze van werken, waartoe Gij de afdeeling 's-Gravenhage der Vereeniging hebt gebracht, en de belangen, waarmede Gij deze hebt behartigd, niet licht vergeten en bevelen de afdeeling in uw aangename herinnering aan.

Hierna bood spreker namens de leden van het Bestuur der afd. 's-Gravenhage den scheidenden voorzitter een souvenir aan, bestaande uit een gouden vulpenhouder en sprak den wensch uit, dat de Heer Zuyderhoff bij het gebruik daarvan nog dikwijls aan de afdeeling zou denken en ook aan haar Bestuur. Hij verzocht hem dit souvenir wel te willen aanvaarden.

Daarna was het woord aan den Heer Zuyderhoff, die allen hartelijk dankte, die tot het cadeau hadden bijgedragen. Hij vroeg zich echter af waaraan hij dit verdiend had. Het is te veel, zeide hij; echter is een vulpenhouder wel het mooiste cadeau, dat ik erlangen kan, want een vulpenhouder is een onmisbaar artikel, vooral voor mij, die steeds veel schrijfwerk te verrichten heeft.

Achtereenvolgens werden de overige punten der agenda in behandeling genomen. Den Secretaris werd verzocht de notulen der vorige bestuursvergadering te willen voorlezen, welke werden goedgekeurd.

Voorts werd overgegaan tot het verkiezen van een nieuw bestuurslid der afdeeling en met algemeene stemmen werd, onder nadere goedkeuring van de Algemeene vergadering, als zoodanig gekozen de F. van Peski, die, inmiddels ter vergadering gek bereid bevonden werd deze functie te aanvaarde het aanvaarden hiervan werd de Heer van Peski tijdig tot voorzitter der afdeeling benoemd en hem den waarnemenden voorzitter tegelijkertijd de v tershamer overhandigd.

De nieuw benoemde voorzitter, de Heer van bracht in zijn openingswoord dank voor het in gestelde vertrouwen, gebleken uit zijne benoemi voorzitter. Hij hoopte dat vertrouwen niet te beschamen en steeds in goede harmonie met h stuur samen te werken.

Niemand meer het woord wenschende, sloot de zitter de vergadering.

De Secretaris,
J. C. BAUDO

Afdeeling Nijmegen.

SAMENSTELLING BESTUUR.

Tengevolge van de machtiging, verleend door de Verg. der afdeeling in Januari 1925, heeft het B een 6e lid geassumeerd, zoodat het thans als v samengesteld:

G. J. Burger, Guyotstraat 3, Voorzitter; F. L Evertsenstraat 40, Vice-Voorzitter; Mevrouw mann-v. Hoogenstraaten, Berg en Dalscheweg 13 Secretaresse; L. Röpcke, Joh. Vijghstraat 69, Pen meester; H. J. Verviers van der Loeff, St. Anna 171; F. M. Gescher, B. v. d. Berghstraat 74, Secr

Namens het Bestuur:
GESCHER,
Secreta

OPENING VAN HET SEIZOEN

op *Zaterdag 23 October*, 's namiddags 3 uur precies het Olympia-theater, L. Burchtstraat.

1. Openingswoord door den Heer F. H. A. van Brugh, Secretaris van het Hoofdbestuur.
2. Lezing van......?
3. De Sumatra-film.

De leden hebben vrijen toegang met een introd waarvoor plaatsbewijzen zullen worden toegez

Het Bestuur hoopt alle leden aanwezig te zien. Maak van uw recht van introductie gebru nieuwe leden te werven.

Namens het Best
GESCHER
B. v. d. Berghstraat 74. *Secretar*

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur.

Aan H.H. Secretarissen der Afdeelingen.

Een goed denkbeeld. Het Bestuur der afd Apeldoorn deed in een plaatselijk orgaan: De N Apeldoornsche Courant van 28 September j.l., de houd opnemen van een Koloniaal Weekblad.

Ter navolging, waar mogelijk.

Van het Informatie-Bureau:

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-IN

J. J. Lanting, Gouvernementsarts bij den Dienst Volksgezondheid, Zijpendaalsche weg 47, Arnh
M. H. Linssen, Leusveenweg 35, Hengelo (O.).
G. H. Hover, Leusveenweg 35, Hengelo (O.).
J. J. Kool, Overtoom 312 (II), Amsterdam.
D. Bokkens, Hoofd O. L. S., Oldeberkoop (Fr.).
G. H. G. Geurts, Instituut Geubels, Duiven (Gld.).
Allen onderwijzer 2e kl. bij het Openbaar Euro Lager Onderwijs.
H. H. Frehe, Onderwijzer bij het M. U. L. O., soen 7, Leiden.
W. K. Pacard, Engweg 16, Driebergen, Assiste het Laboratorium voor Veeartsenijkundig onde te Buitenzorg.

MET VERLOF.

W. P. Jonkmans, Onderwijzer 1e kl. bij het O. E. p/a. J. A. Blokker, Tolstraat 74, Amsterdam.
B. Riekerk, Wnd. hoofdcommies bij de Pensioe Weduwen- en Weezenfondsen van de Indische

gerlijke- en locale ambtenaren te Weltevreden, Regentesselaan 26, 's-Gravenhage.

Th. B. Vernet, Controleur 1e kl. bij het Binnenl. Bestuur, op Java en Madoera, Marconistraat 50 te 's-Gravenhage.

N. Burlage, Beheerder 1e kl. bij het Landspakhuis te Pekalongan, p./a. Pension National, Groot Hertoginnelaan 250, 's-Gravenhage.

E. Poublon, Administratief ambtenaar bij het Hoofdkantoor van den Dienst der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen, Papaverhof 7, 's-Gravenhage.

C. Malla, Techn. ambtenaar 2de kl. bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst, Laakweg 152, 's-Gravenhage.

G. Nieuwkerk, tijdelijk waarnemend stenograaf bij den Volksraad, p/a. Nederlandsche Handel Maatschappij te 's-Gravenhage.

J. H. Calbo, Ambtenaar 4de klasse (groep II) bij den dienst der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen, p/a. Familie Van der Heijden, Accaciastraat 29, 's-Gravenhage.

W. F. Buijsman, hoofdingenieur-afdeelingschef der Staatsspoor- en Tramwegen, Poste restante, Nice.

H. H. Karmy, wetenschappelijk assistent bij het Zoölogisch Museum en Laboratorium van 's Lands Plantentuin, p/a. Nederlandsch Consulaat te Weenen.

N. Timmer, opzichter 1ste klasse bij den Waterstaat en 's Lands Burgerlijke Openbare Werken, Obrechtstraat 241, 's-Gravenhage.

J. H. van Witzenburg, Ingenieur 2de klasse bij den Waterstaat en 's Lands Burgerlijke Openbare Werken, Zandvoorterweg 41, Aerdenhout (bij Haarlem).

E. Krijgsman, Hoofdcommies op het kantoor van het Hoofd der 2de Waterstaatsafdeeling, Berkstraat 's-Gravenhage.

Kartel, Technisch ambtenaar 2de klasse bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst, 1e Tuindwarsstraat 11, Alkmaar.

P. E. Aschmoneit, 2de werktuigkundige bij de Gouvernements Marine, Sarphatipark 47, Amsterdam.

J. Nieuwenweg, Politieopzichter in de residentie Bantam, provincie West-Java, p/a. B. Watjer, Hoornschedijk te Groningen.

...ser, Onderwijzer der 1ste klasse bij het Openbaar Europeesch Lager Onderwijs, Leliestraat 14, Sneek.

... van West, Officier van Gezondheid 1ste klasse, ...sseltstraat 19, Apeldoorn.

MET PENSIOEN.

J. S. Thieme, President van den Raad van Justitie, te Soerabaja, p/a. W. C. Thieme, Schuytstraat 231, 's-Gravenhage.

J. Uden Masman, Directeur der Centrale Kas voor het Volkscredietwezen, p/a. Consulaat der Nederlanden, Via della Fortezza, Florence.

UITZENDING VOOR 's LANDS DIENST IN NEDERLANDSCH-INDIë, SURINAME EN CURAÇAO.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat gelegenheid tot mededinging.

1º. Uitzending voor den Nederlandsch-Indischen Staatsdienst:

a. onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs, in het bezit der hoofdakte;

b. onderwijzer bij het M.U.L.O., in het bezit der hoofdakte en der akte wiskunde L.O. of van andere bijakten;

c. leeraar (leerares) M.O. Nederlandsche taal;

d. leeraar (leerares) M.O. Fransche taal (volledig bevoegd);

e. leeraar (leerares) M.O. Duitsche taal (volledig bevoegd);

f. gouvernementsarts bij den dienst der volksgezondheid (dienstverband 3 of 5 jaren);

g. apotheker, leeraar a/d Nederlandsch-Indische Veeartsenschool te Buitenzorg;

h. officier van gezondheid 2de klasse (in vasten en tijdelijken dienst);

i. militair apotheker 2de klasse (in vasten en tijdelijken dienst).

2º. Uitzending voor 's Lands dienst in Suriname:

2 hoofdonderwijzers.

3º Uitzending voor 's Lands dienst in Curaçao:

3 hoofdonderwijzers.

Zij, die voor uitzending tot eene dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot het Ministerie van Koloniën, 9de afdeeling, onderafdeeling A.B. (voor de betrekkingen, genoemd onder 1º., a t/m g), tot de 8ste afdeeling (voor de betrekking onder 1º., h) en tot de 10de afdeeling (voor de betrekkingen onder 2º. en 3º.).

Mutatiestaat van 6 tot 13 October.

Nieuwe Leden: — Geïntroduceerd door:

Ir. J. Klopper, Motorenfabriek „de Steeg" te Velp, Havelaarstraat 3. ƒ 5.— (afd. Arnhem).
M. Luchsinger, oud-Kolonel N.-I. L., Den Haag, Frankenstraat 76. ƒ 5.—
C. A. Bannink, oud-Kolonel-tit. N.-I. L., Den Haag, Laan van Meerdervoort 385. ƒ 5.—
— Secretaris Afd. Den Haag.

M. J. A. Steenhuis, Den Haag, Ernst Casimirlaan 3. ƒ 5.— .... Mevrouw G. F. J. van Aalst-Koopman te Den Haag.

Afschrijven:

...arto, Arnhem, Pontanuslaan 44.

v. d. Veen, Groningen, Oosterstraat 55.

A. Hermans, Plantage Mariënburg, Paramaribo.

Adresveranderingen:

W. Geesink, Secretaris Havendirectie, van: Nijmegen, Parkweg 122, naar: Amsterdam, Weteringschans 69. ƒ 5.—

H. K. Hijlkema, Ingenieur bij de Billiton Mij., van: Amsterdam, Palestrinastr. 5 naar: Tandjong-Pandan.

H. van der Veen, Zendelingleeraar, van: Oegstgeest naar: Rante Pao, via Palopo.

Jongbloed, Student, Leiden, van: Oude Rijn 25 naar: 3 Octoberstraat 63a.

Klerks, Leeraar M.O. Fransch, van: Oss naar: Nijmegen, Heydenryckstraat 52 (Begunstiger).

A. D. Bauduin, Luit.-Kolonel, wd. Inspecteur der Kon. Maréchaussée, van: Groningen naar: Den Haag, J. de Graefflaan 14. ƒ 5.—

Mevrouw J. Holle-Maier, Wassenaar, van: Groot Haesebroeksche weg 4a naar: „'t Jachthuis", Groot Haesebroeksche weg 14.

G. Th. Maier, oud-Resident, Den Haag, van: 2de Schuytstraat 129 naar: Frederik Hendrikplein 4.

Schulman, Majoor der Artillerie N.-I. L., Den Haag, van: Laan Copes v. Cattenburch 58 naar: Laan van Nieuw Oost-Indië 148.

G. W. Beijer, Den Haag, van: H. T. O., Rijswijksche Weg naar: Morsestraat 9.

C. W. von Lutzow, van: Den Haag, Thomsonplein 28, naar: Brussel, Rue de l'Aqueduc 17. ƒ 5.—.

W. J. Cohen Stuart, oud-Minister van Marine, Nice, van: Rue Grimaldi 11bis naar: Rue Maccarani 12.

J. L. Weijs, Administrateur Afdeelingsbank, van: Den Haag, Krayenhoffstraat 29, naar: Bondowoso, „Tamansari".

Ir. A. T. de Groot, Ingenieur bij de Irrigatie, geplaatst te Bondowoso.

Dr. J. W. Poser, Dirigeerend Officier van Gezondheid, van: Kota-Radja naar: Magelang.

A. J. van Wilgenburg, Ambtenaar B.B., van: Kaban Djahé naar: Siantar-Hotel te Pematang-Siantar (S.O.K.).

Rectificatie: het adres van D. J. E. Sigal is: p/a. Bureau tot bevordering van het Kininegebruik, de Wittenkade 48, Amsterdam.

Van onze Adverteerders

Business Organisation.

Maandag 18 October a.s. zal Mr. Gilbert de Silwa, directeur van The Commercial & News Service een lezing over Business Organisation houden in een der leslokalen van het Instituut Schoevers, Stadhoudersplein No. 3 te 's-Gravenhage.

In verband met de belangrijkheid van dit onderwerp wordt voor belangstellenden een beperkt aantal toegangskaarten kosteloos verkrijgbaar gesteld. Aanvragen kunnen schriftelijk of telefonisch gericht worden aan het Instituut Schoevers, Stadhoudersplein No. 3. Telefoon 52595.

De lezing, die geheel in de Engelsche taal gehouden zal worden, vangt te 1.30 uur n.m. aan en eindigt ca. 2.30 uur.

Vereeniging „OOST en WEST".

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins Mauritsplein 23, Haag, Tel. 50752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en lieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West- of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstr 's-Gravenhage, Telef. 14519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlicht zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Telef. 507 52. Dit „Te biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland toeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanv te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MEIJER.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerl 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Ind bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetre willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. No. 50248.

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING (Anna Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking ten aan hen die uit Nederland naar Indië gaan en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenh verstrekken als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.

BUREAU VOOR ADVIEZEN op huishoudelijk- en maatschappelijk gebied, onder leiding van de d J. Franco Mendes—Calisch en L. Kappeijne van de Coppello—Wijgers. Spreekuur Donderdagmiddag 2—4 en volgens afspraak, Nic. Maesstraat 57, Amsterdam, Tel. 22492.

Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de F MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede dr
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (Thans in revisie).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (Thans in revisie).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Op nieuw herzien).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (Op nieuw herzien).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederl.-Indië, zoomede v verplegers en verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerlijken Militairen Geneeskundigen Dienst aldaar.** (Op nieuw herzien).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-In**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (Opnieuw her
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegr.- en Telef.dienst in N.-I.** (Op nieuw her
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Ind**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Onze Koloniën. Prijs **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.

No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
" 2. Indische toestanden gezien door een inlander.
" 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
" 4. Sarikat-Islam.
" 5. De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië.
" 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
" 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
" 8. De Europeesche vrouw in Indië.
" 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
" 10. Over de Kolonie Suriname.

Serie II.

No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
" 2. Het Javaansch tooneel.
" 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
" 4. De theecultuur op Java.
" 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
" 6. Een doode taal in Indië.
" 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
" 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
" 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
" 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.

No. 1. Over Bali en zijne bewoners.
" 2. Bevloeiing in Nederlandsch-Indië.
" 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
" 4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.
No. 5. Nederlanders in Indië.
" 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
" 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië
" 9. De Slavernij in Oost-Indië.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger Vereen. in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostkust.